

Statped

ÅRSMAGASIN 2016

**Undervise voksne
som er blinde**

SIDE 8

**Nye utfordringer
venter**

SIDE 14

**Innblikk i
elevenes
tanker om
egen læring**

SIDE 28

8

30

38

Innhold

Forord.....	3
Brukerstemme: Møt barna med innsikt og forståelse.....	6
Undervise voksne som er blinde: Spisskompetanse, kreativitet og tolmod må til.....	10
Treng meir kunnskap om opplæringa.....	11
Direktørintervjuet: Omstillingsperioden er over – nye utfordringer venter.....	14
Tilbakeblikk på omstillingen i Statped: Erfaringer fra de ansatte.....	18
Fra forskning: Barns opplevelser av å være tospråklig i flerspråklige læringsmiljøer.....	30
I skjæringspunktet mellom praksis og forskning.....	36
All Aboard – få alle med.....	38
Digital kunnskapsdeling på nytt statped.no.....	40
Fremtidig tegnespråklig tilbud i Trondheim kommune.....	42
Doktorander i Statped 2016.....	42
Tenestehandbok som skildrar tilbodet.....	44
Ord til besvær: Livet med stamming.....	48
Samtaleguide om barnets morsmål til foreldresamtaler i barnehagen.....	50
Statistikk 2016.....	51
Noen hendelser fra 2016.....	52

Foto: Morten Brun

Godt rustet til videre innsats

2016 var det siste året i det formelle omstillingsløpet av Statped og et stort og omfattende reformarbeid ble med det avsluttet. Ved inngangen til 2017 er Statped godt rustet til å møte utfordringer og oppgaver som en nasjonal etat der høy faglig kompetanse og likeverdige tjenester i hele landet er viktige kjennetegn. Brukerundersøkelsene viser at det i hele omstillingen har vært gode tilbakemeldinger på Statpeds tjenester, og mot slutten av omstillingsløpet ser vi at samarbeidspartnerne våre vurderer vårt arbeid høyere enn tidligere. Dette er positivt og er en konsekvens av dedikerte og dyktige medarbeidere i hele etaten. Selv om omstillingsårene er over, vil endring og utviklingsarbeid fortsatt sette sterkt preg på virksomheten. Samfunnet rundt oss er i kontinuerlig endring. De teknologiske mulighetene og den faglige utviklingen gjør at Statped som organisasjon arbeider med å finne modeller for å kunne respondere på disse utviklingstrendene. I tillegg til den teknologiske utviklingen skjer det store strukturelle endringer som kommune- og regionreform. Dette vil utvilsomt få konsekvenser også for Statped.

Statpeds samhandling med kommuner og fylkeskommuner er en viktig og vesentlig del av Statpeds arbeid for å sikre at hele landet skal få likeverdig tilgang til tjenester fra etaten. Det er derfor et utstrakt samarbeid med kommuner og fylkes-

kommuner i alle fire regioner blant annet gjennom brukersaker, nettverksarbeid og i samarbeidsfora hvor det regionale arbeidet diskuteres.

I 2016 har Statped rettet mer oppmerksomhet på de ansatte som utfører **Statpeds kjernevirksomhet, de faglige rådgiverne**. Gjennom rådgiverprogrammet har Statped startet et viktig arbeid med å understøtte, og styrke rådgiverkompetansen i etaten. Et kontinuerlig arbeid med å videreutvikle denne kompetansen er vesentlig for å imøtekomme kravene fra brukere, samarbeidspartnere og samfunnet for øvrig.

Den 1. desember 2016 lanserte vi **Statpeds målbilde for perioden 2017–2022**. Målbildets utgangspunkt er at inkludering lønner seg – både for individet og for samfunnet. Gjennom seks utvalgte innsatsområder vil Statped arbeide målrettet med inkludering i årene som kommer. Dette er også i tråd med de signaler Statped får fra brukerorganisasjonene. Mangel på inkludering og tilrettelegging får store konsekvenser for enkeltpersoner. Statped med vår kompetanse og vårt mandat har en viktig rolle å spille i arbeidet for å sikre et inkluderende læringsmiljø og derigjennom bidra til et inkluderende samfunn.

Tone Mørk, direktør

**Å forstå
barn med
Tourettes
syndrom**

Møt barna med innsikt og forståelse

Å forstå barn med Tourettes syndrom er avgjørende for å være eller ikke være på skolen. Ofte er det lite tilrettelegging som skal til, før barna fungerer godt. Uten en grunnleggende forståelse for vanskene, hjelper praktisk tilrettelegging lite.

Tekst: Anne-Line Gausdal

Norsk Tourette Forening (NTF) jobber for å spre kunnskap om diagnosen Tourettes syndrom (TS) og tilleggsvanskene som følger med. Vi er her for å hjelpe familien, skolen og samfunnet generelt med å løse eller redusere problemer som følge av diagnosen. Vi er glad for invitasjonen om å få bidra her med våre tanker om barn med TS i skolen.

I NTF handler langt de fleste henvendelsene vi får om skole. Problemene er mange og sammensatte. Det mest alarmende er at barn, helt ned i 1. klasse, ikke klarer å gå på skolen. Helt bevisst snakker vi verken om skolenekting eller skolevegring. Nettopp fordi vi vet at de fleste av disse barna gråter seg i søvn fordi de ikke klarer det samme som de andre – nemlig det å være helt «normal» og gå på skolen. Ønsket om å gå på skolen er stort. Det handler ikke om vilje, det handler om å klare det. Når barna ikke klarer å gå på skolen, er det som regel på skolen det faktisk er vanskeligst å være. PP-tjenesten og Statped er viktige brikker i disse barnas liv.

Sjelden alene

Symptomene på Tourettes syndrom starter vanligvis i tidlig skolealder. De første symptomene er oftest tics i ansiktet, for eksempel overdreven blinking eller grimaser. Motoriske tics kommer ofte før vokale tics. Hos noen vises symptomene tidligere og kan oppdages allerede i barnehagen. Derfor er det spesielt viktig at de som arbeider i barnehage og «småskolen», har kunnskap nok til å gjenkjenne tics hos barn.

Det er også avgjørende å vite at Tourettes syndrom sjelden handler om

tics alene. De fleste med Tourettes syndrom har tilleggsvansker. ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder), OCD (Obsessive Compulsive Disorder), angst, vansker med søvn og sensorisk overfølsomhet er noen av tilleggsvanskene som ofte ses. Tics er energikrevende og kan føre til smerter. Tilleggsvanskene kan for mange skape større utfordringer enn ticsene i seg selv. Om en ikke forstår denne kompleksiteten, kan velmenende hjelp ofte virke mot sin hensikt. Tverrfaglig samarbeid er helt nødvendig for å hjelpe disse elevene. Vi ser dessverre store ulikheter når det gjelder dette.

Er ressurssterke

Manglende forståelse og tilrettelegging i skolen er ofte medvirkende til at disse elevene strever. Dette er ressurssterke barn som ofte presterer under sine forutsetninger, dersom de ikke får den ekstra oppfølgingen de trenger. For barna kan bistand fra PP-tjenesten handle om å være eller ikke være, delta eller ikke delta. Vi ser også ofte hvor lite tilrettelegging som skal til, før ting fungerer godt. De fleste av tiltakene koster ikke engang penger. Forståelsen er allikevel den aller viktigste faktoren. Uten en grunnleggende forståelse for vanskene hjelper praktisk tilrettelegging lite.

Møt foreldre med ydmykhet

Det snakkes mye om foreldresamarbeid i skolen. Mange har naturlig nok en forventning om at foreldrene til disse barna har fått god opplæring og veiledning gjennom spesialisthelsetjenesten. Dette er ikke alltid tilfelle. Det er ikke uvanlig å høre at barn som har fått diagnosen TS gjennom barne- og ungdomspsykiatrien, blir skrevet

ut med en resept i hånden. Her kan PP-tjenesten og Statped være viktige samarbeidspartnere ved å bidra til at både foreldre og ansatte i skolen får økt kunnskap. Andre foreldre har fått god informasjon eller har vært gode på å skaffe seg kunnskap. Da er det viktig at de som jobber med elever tar foreldre på alvor og viser ydmykhet for kunnskapen disse foreldrene sitter på. Det skal ofte ikke mer til enn å tro på dem – også når barna ikke har mange tics som er synlige på skolen.

Forventninger om innsikt og inkluderende samarbeid

Vi i NTF forventer ikke at alle som jobber i skole og PP-tjeneste er eksperter på Tourettes syndrom. Men vi forventer at de som kommer i kontakt med disse barna, gjør det de kan for å tilegne seg nødvendig kunnskap. Det finnes fremdeles ansatte i PP-tjenesten som ikke har hørt om Statped. Andre kjenner til Statped, men tar ikke kontakt. Noen fordi de ikke vet hvordan de skal ta kontakt, andre vet ikke at Tourettes syndrom er en diagnose som ivaretas av Statped. Vi ser dreiningen i at Statped nå skal jobbe mer systemrettet. Med varierende kunnskap i kommunen har vi et inderlig ønske om at Statped ikke forlater den enkelte elev.

Vår oppfordring til Statped er å gjøre seg mer kjent i kommunene. Få frem hvem dere er og hva dere kan bistå med. Statped må bli en samarbeidspartner som ikke virker truende, men legger vekt på å være inkluderende.

30 år med utrettelig innsats og møter mellom mennesker

Norsk Tourette Forening hadde 30-års-

jubileum i 2016. Det var faktisk på Haukåsen skole det hele begynte med et fagmøte. Her deltok lydhøre og interesserte fagpersoner som oppfordret og støttet opp under behovet for en forening. Den gang handlet NTFs arbeid om å spre kunnskap i helsevesenet, i skolen, i barnevernet og på trygdekontoret, som det het den gangen. Selv om NTF i dag for en stor del arbeider med akkurat de samme problemstillingene som for 30 år siden, tror vi allikevel det går fremover steg for steg.

Tusenvis av frivillige arbeidstimer har gjennom disse 30 årene bidratt til at NTF er den flotte organisasjonen den er! NTF er en sprek 30-åring med i overkant av 1700 medlemmer. Om lag 800 av disse har diagnosen Tourettes syndrom. NTF er fortsatt en liten organisasjon, med stort hjerte, som vi er veldig stolte av å være en del av.

Anne-Line Gausdal er leder i Norsk Tourette Forening. Foto: Privat

Undervise vaksne som er blinde

Punktskriftoplæring til minoritetsspråklege:

Spisskompetanse, kreativitet og tolmod

Spisskompetanse er naudsynt for å undervise vaksne som er blinde, analfabetar og minoritetsspråklege. Azizollah Mohammadi lærer seg å lese og skrive punktskrift på norsk gjennom eit samarbeid mellom Statped og vaksenopplæringa i Drammen.

Tekst: Ragnhild Thornam
Foto: Morten Brun

I eit klasserom på Introduksjonscenteret i Drammen sit Azizollah Mohammadi (47). Han har slått på den berbare pc-en og er klar for å øve på ord for veka: vermelding og fisketur. Hendene vekslar mellom å lese ordet på leselist og skrive det på tastaturet. Mohammadi ser ikkje skjermen, men ein talesyntese les det han skriv. Assistent Fereshte Halimi rettleiar og motiverer.

– Kvar veke har klassen diktat. Ein gong var Azizollah den einaste som stava eit ord rett. Då var han stolt, seier Halimi.

Tøft å vere blind

Mohammadi kjem frå Afghanistan, men flykta til Iran for 20 år sidan. Kort tid etter blei han blind som følge av ubehandla sjukdom. Det var tøft å vere blind i Iran. Folk plaga han for funksjonsnedsettinga og slo han med stokken han orienterte seg med. For fem år sidan tok Mohammadi med seg kone og fem barn til Noreg i regi av FN.

Her blei han introdusert for Fereshte Halimi. Ho er sjølv flyktning frå Iran og snakkar persisk som Mohammadi. Halimi takka ja til jobb som assistent, og sidan har dei møtt kvarandre nesten kvar dag.

– Eg hadde ikkje lært noko utan Fereshte, rosar Mohammadi. Han snakkar persisk under intervjuet medan Halimi tolkar.

Tenester frå Statped

Tilbake i klasserommet viser læraren fram bilete på smarttavla. Soveposar. Fisketur. Skyfri himmel. Bilete er eit godt verkemiddel når elevar skal lære eit nytt språk, men for Mohammadi er dei verdilause. Halimi skildrar kva bileta viser. Mohammadi lyttar.

I snart fem år har Mohammadi vore elev ved vaksenopplæringa i Drammen. Grunna synshemminga har Mohammadi rettar etter opplæringslova. Kommunen har ansvar for å gi vaksenopplæring, men kan søkje spesialpedagogiske tenester hos Statped.

– Azizollah og eg har vore på kurs hos Statped fleire gonger. Eg har lært meg punktskrift, slik at eg kan undervise Azizollah, seier Halimi.

Det er nettopp det som er intensjonen. Tenestene frå Statped skal gi kommunen kompetanse til å følgje opp innbyggjarane sjølv. Gjennom kurs lærer brukarar og tilsette teknikkar og utstyr som kompenserer for synsvansken. Dette omfattar IKT, punktskrift, mobilitet og aktivitetar i dagleglivet.

– Kursa i Statped er lærerike og nyttige. For Azizollah er det dessutan positivt å møte andre blinde og sjå kva som er mogleg å få til. Det gjorde sterkt inntrykk å møte tilsette i Statped som er blinde, men har sjåande barn. Det motiverte han til å klare meir sjølv, seier Halimi.

Kreativ undervisning

Som flyktning til eit nytt land er det ein krevjande kombinasjon å vere blind, analfabet og framandspråkleg. Mohammadi har måtta lære seg både norsk, abc og punktskrift. Dei fire første åra fekk han ein-til-ein-undervisning utanfor klassefellesskapet.

– Eg kunne verken lese eller skrive, så det var utruleg vanskeleg å lære. Eg forstod ikkje kva punkta var og kva dei betydde. Men etter kvart lærte eg litt og litt, seier Mohammadi.

Mohammadi sleit med å forstå prinsippa

bak punktskrift. Eit teikn i punktskrift er ei celle med inntil seks opphøgde punkt, tre til venstre og tre til høgre. Punkta i cella kan kombinerast på 64 ulike måtar. Halimi måtte tenke kreativt i undervisninga.

– Vi såg for oss at punktcella var eit rom, og at punkta var kona og dei fem borna til Azizollah. Så lærte vi oss punkta ved å tenke kven som var heime og kven som var ute, kven som låg i senga og kven som satt i sofaen, skildrar Halimi.

Etter kvart introduserte Halimi persiske ord. Ho begynte enkelt, med «ab», som betyr vatn. Neste ord var «baba», som er far. Gradvis innførte Halimi enkle, norske ord.

– Det har vore heilt avgjerande at Azizollah og eg snakkar eit felles språk. I etterkant ser eg at eg burde brukt persisk endå meir og venta lenger før vi starta på dei norske orda, seier Halimi.

Etter eit år knekte Mohammadi leseko- den. I dag les han sakte, men skriv raskt. – På eit tidspunkt vurderte vi å droppe målet om at Azizollah skulle lære å lese og skrive. Men eg er opptatt av å ivareta rettane hans og at han skal meistre punkt- skrift, seier Halimi. Ho har utdanning i økonomi og menneskerettar frå Iran, men studerer no norsk som andrespråk og synspedagogikk. Masteroppgåva skal handle om utfordringar i opplæringa av blinde med minoritetsbakgrunn.

Krav om å klare seg sjølv

Mohammadi har merka kulturforskjellane mellom Iran og Noreg. I Iran fekk han hjelp til det meste fordi han er blind. Ingen venta noko av han. I Noreg blir han møtt med krav om å klare mykje sjølv. Dette fekk han brutalt erfare på det første kurset hos Statped, då han blei utfordra til å gå opp ei trapp åleine. Mohammadi begynte å gråte, sa at han blei plaga og aldri ville klare trappa.

Sidan har han styrkt sjølvtiliten og endra innstillinga til kva han skal få til. Gjennom systematisk opplæring i mobilitet og aktivitetar i dagleglivet tar han seg no fram

enkelte stader utan hjelp og klarer fleire kvardagslege gjeremål sjølv.

– I dag går Azizollah åleine til butikken, på besøk til ein ven eller tar bussen til byen for å møte barna sine etter skulen. Han kan til dømes koke ris sjølv, noko som var utenkeleg i Iran, seier Halimi.

Sjølvtilit og meistring

Det femte og siste skuleåret går Moham- madi i klasse med 25 andre elevar i al- deren 16 til kring 50, dei fleste frå Syria. Han trivst i fellesskapet, småpratar med dei andre og tek del i gruppearbeid. Halimi assisterer og legg til rette for Mohammadi i dialog med læraren. Ho skriv ord for veka på punktskrift, med norsk skrift over slik at barna kan hjelpe faren med leksene om naudsynt. Halimi har som mål at Mohammadi skal avslutte skulegongen med ei god kjensle.

– Å lære seg punktskrift har gitt Azizollah sjølvtilit og kjensle av å meistre. Han har erfart at han kan lære noko viss han jobbar hardt. Nyleg las han høgt i klasserommet og fekk applaus og bravo-rop frå medele- vane, seier Halimi.

Om fem månader er Mohammadi ferdig på skulen. Kva han skal fylle dagane med etterpå, er uvisst.

TRENG MEIR KUNNSKAP OM OPPLÆRINGA

Å følgje opp minoritetsspråklege som er blinde, krev meir enn vanleg synspeda- gogisk kompetanse. Statped vil utvikle meir kunnskap på feltet.

Annelise Qvale, seniorrådgjevar i Statped, har dei siste åra følgd med på opplæringa av Azizollah Mohammadi. Ho er blitt sær- leg merksam på kompleksiteten ved å vere både blind, analfabet og minoritetsspråk- leg.

– Det er ei stor utfordring å lære norsk og punktskrift samstundes. Det er ekstra krevjande for ein som ikkje kan abc frå før, seier Qvale.

– Å komme til eit nytt land, er ei stor oms-
tilling i seg sjølv. Personar som i tillegg er
blinde, treng ekstra tett oppfølging, sup-
plerer seniorrådgjevar Astrid Kristin Vik i
Statped. Ho koordinerer eit fagnettverk for
punktskrift i Statped.

Diskuterer behova

Vik og Qvale meiner det trengst meir kunn-
skap om punktskriftopplæring for blinde
med minoritetsbakgrunn. Det er til dømes
svært lite litteratur og materiell til bruk i
opplæringa.

– Vi kan mykje om punktskriftopplæring,
men vi kan ikkje bruke kunnskapen direkte
når vi rettleiar kommunen i å lære opp per-
sonar med minoritetsbakgrunn, seier Vik.
Fagnettverk for punktskrift diskuterer kor-
leis ein kan legge til rette opplæringa og
utvikle relevant materiell. Lese- og skrive-
opplæring for minoritetsspråklege baserer
seg normalt på bilete. Materialet kan difor
ikkje omsetjast direkte til punktskrift. Or-
dinært materiell for å lære punktskrift, tar
ikkje høgde for at eleven snakkar eit anna
språk.

– Sjølv om vi utviklar nytt materiale, må
vi alltid vere tett på kvar enkelt elev ved at
Statped støttar kommunen med å tilpasse
opplæringa etter behova til eleven, under-
strekar Vik.

Samarbeid med Statped

Blinde med minoritetsbakgrunn utgjør ei
lita brukargruppe. Kommunar har som
oftast lita eller inga erfaring med problem-
stillinga. Difor er det viktig at kommunar
og Statped samarbeider om å følgje opp
brukarane. Kommunane kan søke tenester
frå Statped for vaksne med synsvanskar
som har rettar etter opplæringslova.

– Samarbeid er viktig fordi kommunane
ved vaksenopplæringa står nærast bruka-
ren, medan Statped kan bidra med spiss-
kompetanse, seier Vik.

– Statped held kurs for brukarar og
tilsette i kommunane. Vi kan også bidra i å
utforme individuelle opplæringsplanar og
gi råd og rettleiing til tilsette i vaksenopp-
læringa, seier Qvale.

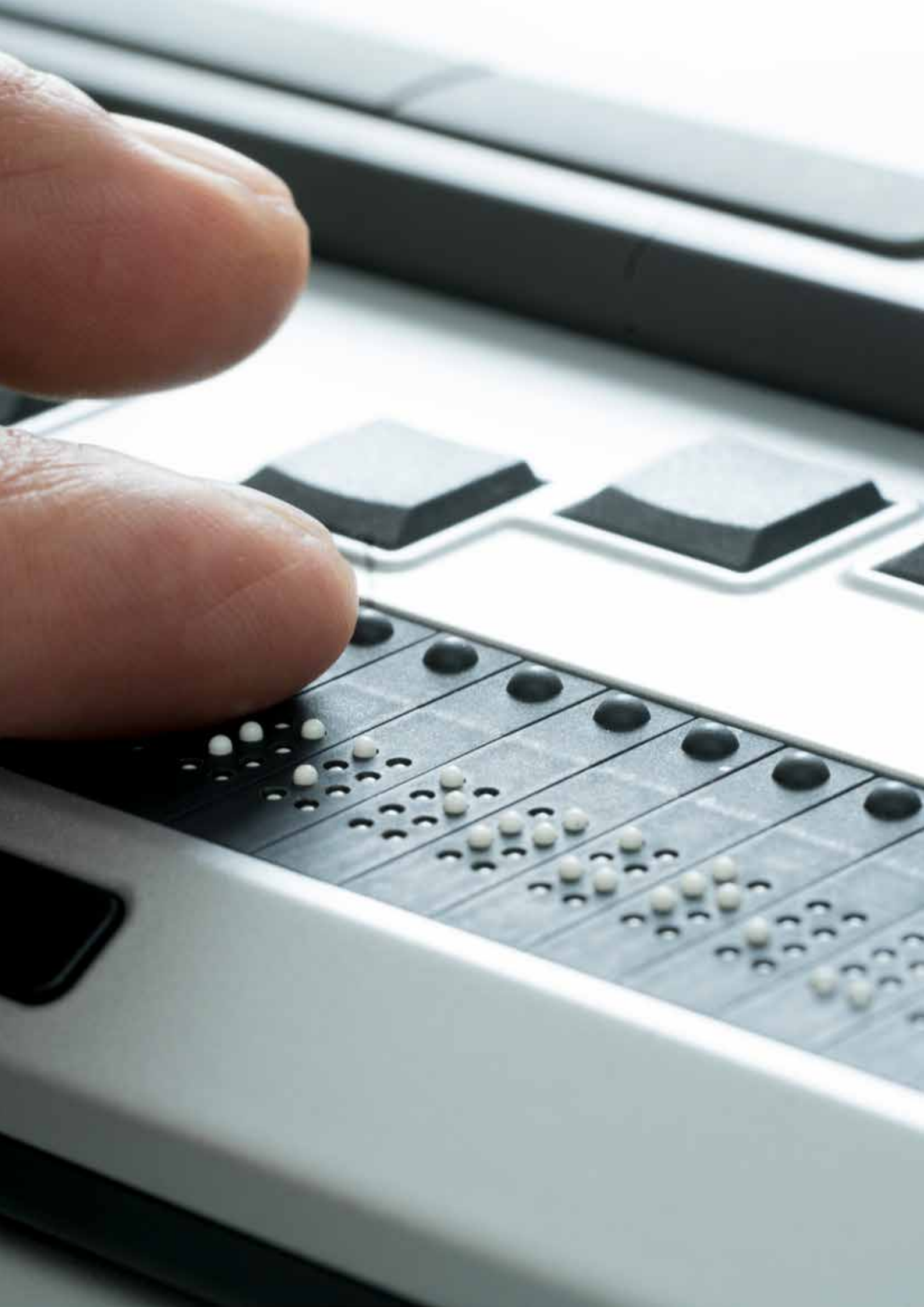
Annelise Qvale, seniorrådgjevar i Statped, har dei
siste åra følgd med på opplæringa av Azizollah
Mohammadi.

– Vi kan mykje om punktskriftopplæring, men vi
kan ikkje bruke kunnskapen direkte når vi rettleiar
kommunen i å lære opp personar med minoritets-
bakgrunn, seier Astrid Kristin Vik, seniorrådgjevar i
Statped.

Mohammadi ser ikkje skjermen, men ein talesyntese
les det han skriv. Assistent Fereshte Halimi rettleiar
og motiverer.

Omstillingsperioden er over – nye utfordringer venter

2016 var det siste året i omstillingsfasen i Statped, definert i Stortingsmelding 18. Fire hektiske og spennende år hvor 11 sentre har fusjonert, en ny etat med fire regionale sentre er etablert og hvor det er én dør inn til alle Statpeds tjenester.

Tekst: Gerd Vidje
Foto: Morten Brun

Likevel, det er ikke tid for å hvile.
– Den definerte omstillingsperioden er over, og vi har reformert Statped etter de føringer som ligger i Stortingets bestilling i Stortingsmelding 18. Nå forventer vi at myndighetene vil stille nye og utfordrende krav til oss, og det må vi være forberedt på. Utviklingen av Statped skal fortsette. Vi blir aldri ferdig med å omstille oss, endre oss og strebe etter å tilby bedre tjenester, sier Tone Mørk, direktør i Statped.

Godt grunnlag for videre utvikling

– Mener du at brukerne har fått bedre tjenester nå enn før fusjoneringen?

– Det spørsmålet er det for tidlig å svare på, men vi ser av brukerundersøkelsene at både brukere og samarbeidspartnere er fornøyd med tjenestene og kompetansen vår. Vi har gjennomført et omfattende og grundig arbeid med å etablere en samlet, landsdekkende organisasjon med nye strukturer, systemer og rutiner. Grunnlaget er lagt for å gi bedre tjenester, men vi skal jobbe offensivt videre med å skape faglig endring og utvikling. I årene framover skal vi blant annet ha fokus på å utvikle nye arbeidsformer, metoder og tankesett. Hensikten er hele tiden å bidra til at brukerne våre på best mulig måte skal oppleve økt mestring, læringsutbytte og aktiv deltakelse i samfunnet, sier hun.

Statped har gjennom omstillingsprosessen gjennomført tiltak for å fremme utviklingen av en felles kultur i den nasjonale etaten: leder- og medarbeiderutvikling, introduksjonsprogrammer, nasjonale samlinger for alle ansatte og utvikling av intern nettverksstruktur.

– Endringer i eiendomsstrukturen har også påvirket samhandlingen og kulturen i etaten. Gjennom eiendomsprosjektet har ansatte fra ulike fagmiljøer flyttet under samme tak, først og fremst for å tilpasse dagens arbeidsformer med samarbeid på tvers av fag med vekt på et flerfaglig fokus. – Mye er oppnådd, men det vil kreve kontinuerlig innsats over lengre tid for at Statped skal realisere alle de faglige intensjonene som ligger til grunn for omstillingen. Vi har med andre ord skapt et godt fundament for videre utvikling, et grunnlag som er skapt i godt samarbeid med både brukerorganisasjonene og de ansattes organisasjoner.

Digitalisering og nye arbeidsformer

Statped har i 2016 arbeidet med å utvikle et eget teknologiprogram for alle ansatte. Programmet omfatter kompetanseutvikling i digitalisering og nye arbeidsformer.

– Hva er bakgrunnen for denne satsingen?

– Ny teknologi har skapt helt nye lærings situasjoner og muligheter for både barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov eller som har nedsatt funksjonsevne. Statped er helt sentral i tilretteleggingen for denne gruppen, og da er det helt nødvendig at Statped integrerer sin spesialpedagogiske kompetanse med nye teknologiske muligheter. Målet med programmet er at ansatte i Statped skal utvikle sin egen kompetanse, slik at de blir bedre til å planlegge og gjennomføre digitale læringsprosesser og i å møte skolene der de er i sine digitale utviklingsløp. Det viktigste er at de endrer egen rådgivningspraksis etter å ha gjennomgått programmet.

Første pulje med ledere og tillitsvalgte er allerede i gang og skal ta eksamen før sommeren. Deretter skal alle ansatte puljevis gjennom programmet. – Alle skal med, sier direktøren.

En del av programmet retter seg mot bruk av teknologi i barnehage og skole. Andre deler handler om nye arbeidsformer internt i Statped, hvordan teknologi kan gi en mer fleksibel tjenesteutøvelse overfor kommuner og fylkeskommuner.

Inkludering lønner seg

Statped avsluttet omstillingsårene med å utvikle et nytt målbilde for organisasjonen. *Inkludering lønner seg* er tittelen på det nye målbildet.

– Med dette ønsker vi å sende et klart og tydelig signal om at inkludering av personer med behov for tilpasning har positive effekter både for den enkelte og for samfunnet som helhet, sier Tone Mørk. Hun er blant annet opptatt av å løfte frem de mulighetene god bruk av teknologi gir for inkludering.

– Den nye teknologien vil gi elever med særskilte opplæringsbehov nye muligheter til å dele, samhandle, utforske og kommunisere – noe som kan bidra til å øke deres ferdigheter og til å møte de kravene som stilles i et fremtidig samfunn og arbeidsliv. På denne måten bidrar vi til oppfølging av delmål 2 i avtalen om inkluderende arbeidsliv som handler om inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne.

Statped FoU – egen enhet sentralt

FoU-arbeidet er et viktig satsingsområde i Statped. Før fusjoneringen stod sentrene nokså fritt til å organisere sin egen FoU-virksomhet.

– Vi så tidlig i omstillingen at det var behov for å utforme en overordnet FoU-strategi som satte rammer og standarder for hvordan arbeidet skal drives i Statped. Vi har også implementert en felles metode for prosjekt- og porteføljestyling, slik at Statped får en mer planmessig tilnærming til hvilke prosjekter etaten skal initiere og

delta i. Statped prioriterer FoU-prosjekter som fremmer integrering av teori og praksis.

– I det nye målbildet for Statped står inkluderingsperspektivet helt sentralt. Vil du knytte FoU-arbeidet opp mot inkludering også?

– Ja, inkludering forutsetter kunnskap. Vi er tett på praksisfeltet og har en unik mulighet til å identifisere områder hvor det er behov for ny kunnskap. Spesielt skal Statped utvikle kunnskap som bidrar til inkluderende praksiser der barn og unge med særlige opplæringsbehov inngår – forankret i et samarbeid med universiteter og høyskoler.

Målet er at Statped FoU skal bli en tydelig samarbeidspartner for fagmiljøene i undervisningssektoren og inngå avtaler med universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitusjoner i arbeidet med å initiere, utvikle og gjennomføre forskningsprosjekter.

Fokus på rådgiverne

I 2016 ble den første sentrale samlingen på Statpeds rådgiverprogram arrangert, et omfattende program for alle de faglige rådgiverne i Statped. Om lag 450 rådgivere deltok på to-dagers samlinger sist høst.

– Rådgiverprogrammet fortsetter i 2017. Hensikten er å sikre et godt grunnlag for rådgiverrollen og at rådgiverne i Statped jobber etter de samme prinsippene. En del rådgivere var skeptiske i starten, men gjennom samlingene opplevde vi at alle deltok og engasjerte seg. Ikke minst satte mange stor pris på å møte rådgivere fra andre regioner og fagområder. Alle regionene har opplegg for videre oppfølging, blant annet med en refleksjonsblogg som kan være en inngang til samtaler mellom rådgiver og nærmeste leder, avslutter Tone Mørk.

«Inkludering lønner seg»

Målbilde for Statped 2017–2022

«Statpeds samfunnsmandat er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov best mulig kan mestre eget liv og være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv».

Statpeds målbilde er et viktig strategisk dokument for vår virksomhet og aktivitet. Sammen med de årlige budsjett-tildelinger og tildelingsbrev fra våre overordnede angir målbildet retningen for Statped som kunnskapsorganisasjon og tjenesteleverandør.

Vi er opptatt av at vårt arbeid skal ha god kvalitet og at vår kunnskap og kompetanse er tilgjengelig. Vi er også opptatt av at vårt arbeid skal ha en effekt – gjøre en forskjell – både for brukeren og for samfunnet. Vi håper målbildet reflekterer nettopp dette. Inkludering er det overgripende perspektivet i dette målbildet. Alle mennesker har behov for å være en del av fellesskapet. Sosial tilhørighet er en viktig

ramme for den enkeltes personlige vekst og faglige utvikling. Det bidrar til at hver og en kan ta i bruk sin kompetanse og sitt potensial i samhandling med andre.

Å være en del av fellesskapet i barnehage, skole, utdanning, arbeid og fritid øker muligheten for at flere kan bidra aktivt i samfunnslivet.

Tone Mørk, direktør i Statped

Tilbakeblikk på omstillingsårene i Statped

For medarbeiderne i Statped har omstillingsårene vært en reise som har vært både krevende, givende og utfordrende. Noen skulle gjerne ha sluppet reisen, andre har hatt stor glede av den – og gledet seg på forhånd. Her presenterer vi et knippe intervjuer med de ansatte. Hva tenkte du i forkant av reisen, og hva er dine refleksjoner nå? Les og ta del i dem!

Tekst: Gerd Vidje
Foto: Morten Brun

Anne Grethe Hellerud er kommunikasjonsrådgiver i stab i Statped sørøst og jobber i tillegg med nasjonale saker. Hun har arbeidet i Statpedsystemet siden 2008.
Foto: Morten Brun

KOMMUNIKASJON PÅ DAGSORDEN – ENDELIG!

– Jeg gledet meg til nye Statped! Jeg så frem til at kommunikasjon ble satt på dagsorden. Før omorganiseringen var jeg ensom på mitt område, så jeg gledet meg til å bli en del av et større kommunikasjonsfaglig miljø og få mange nye kolleger. For å forberede meg tok jeg et masterprogram om PR-ledelse og strategisk kommunikasjon på BI.

Hvilke erfaringer har du gjort underveis?

– Jeg har mange gode erfaringer. Gjennom det kommunikasjonsfaglige arbeidet er jeg blitt kjent med medarbeidere i alle regioner og på flere av Statpeds fagområder. På statped.no har jeg hatt ansvaret for to portaler, og det har vært spennende å utvikle Statpeds informasjonskanaler sammen med kommunikasjonsteamet. Statpedkonferansen som ble arrangert for første gang i 2016, er et godt eksempel på Statped som ett Statped. Ett felles løft hvor alle regionene deltok i planlegging og gjennomføring. Jeg synes også at

Fagfestivalen i 2014 var super, jeg følte meg virkelig som en del av noe større.

I Statped er det mulig å utvikle sin egen arbeidsplass. Du får anledning til å arbeide med det du synes er mest interessant. Begge deler setter jeg stor pris på.

Hva tar du med deg videre?

– Jeg har vært med på veldig mye, alt sammen har gitt meg verdifulle erfaringer og kunnskap, som jeg tar med meg videre. I min rolle som kommunikasjonsrådgiver er jeg tett på alle konferanser som vi arrangerer, fra planarbeid til gjennomføring, avslutning og etterarbeid. Det har gitt meg et stort nettverk som er nyttig i arbeidet mitt. Den nye visuelle profilen har også bidratt til Statpeds omdømme som ett Statped og et Statped som tar universell utforming på alvor. Det kan vi være stolte av. Vi tar stadig i bruk nye virkemidler i kommunikasjonsarbeidet, som for eksempel film og strømming.

Har prosessen gjort noe med deg som fagperson eller som menneske?

– All erfaring og kunnskap jeg har opparbeidet gjennom omstillingsprosessen har gjort meg tryggere i rollen som kommunikasjonsrådgiver. Ved flyttingen fra Bredtvet, hvor jeg var tett på språk- og taleområdet, til Storo, har jeg blitt godt kjent med døvblindfeltet. Og ikke minst fått oppleve hvor ressurssterke mange som har døvblindhet er, i motsetning til det jeg trodde før.

Opplever du at nye Statped gir brukerne bedre tjenester?

– Jeg har lært mye om universell utforming ved å samhandle med kolleger. Det er enkelt å legge til rette for universelle løsninger når du vet hvordan det kan gjøres. Det vi har fått til på statped.no, er et eksempel på at brukerne våre får bedre tjenester nå enn før.

Opplever du at du gjør en bedre jobb nå enn før omorganiseringen?

– Ja, det håper og tror jeg. Jeg har utviklet meg gjennom mange nye arbeidsoppgaver, erfaringer og samarbeid med kolleger. Det at vi har tatt i bruk nye verktøy som film og sosiale medier, er også med å gjøre meg til en bedre kommunikasjonsrådgiver.

Opplever du at Statpeds tjenester er blitt mer likeverdige?

– Jeg synes det er mye som taler for det. Flerfagligheten er mye sterkere fremme i arbeidet blant rådgiverne våre, og det er mye fokus på flerfaglighet og systemarbeid for at tjenestene skal bli likeverdige. Oppdragshåndteringen bidrar til en dør inn. Inkludering favner alle, på tvers av fag og region. Vi er på vei!

Før omstillingsprosessen ønsket jeg at kommunikasjon skulle bli satt på dagsorden. Og det ønsket er oppfylt. At direktør Tone Mørk bruker kommunikasjon som et strategisk virkemiddel, har jeg sans for. Det bidrar til endring.

Har reisen åpnet noen nye dører?

– Jeg gikk jo bokstavelig inn en ny dør, fra Bredtvet til Storo, til nye kolleger, nye

oppgaver, stabsfunksjon og ny rolle. Det har vært mange innganger for meg disse årene, og jeg setter pris på alle.

FLERFAGLIG BLIKK KOMMER BRUKERNE TIL GODE

Anne-Mari Nordnes Skagen er rådgiver i fagavdeling hørsel i Statped midt. Hun har vært i Statpedsystemet i 15 år og arbeider i dag hovedsakelig med veiledning og foreldreopplæring gjennom Straks og God start. Hun koordinerer også det nasjonale God start-nettverket.
Foto: Morten Brun

– Jeg var mest spent, men innså kjapt at omstillingsprosessen ville bli en kjærkommen mulighet til å samle hele fagmiljøet. I Trondheim hadde vi allerede tjuvstartet omstillingen med etableringen av Møller-Trøndelag kompetansesenter. Jeg kjente på usikkerhet også; usikker på hvor omstillingsprosessen skulle føre oss hen. Jeg er glad i nye utfordringer og bestemte meg for at dette skulle bli artig.

Hvilke erfaringer har du gjort underveis?

– Å samarbeide på tvers av regionene, som i arbeidet med God start, gir meg mye. Jeg lærer av å diskutere med andre på samme fagfelt, som er opptatt av de samme temaene som meg. Det gir dybdekunnskap. Det dukker stadig opp problemstillinger og løsninger som jeg ikke hadde tenkt på før. Her i Statped midt er vi i ferd med å bygge opp kompetanse på området ervervet hjerneskade, og det er spennende å være med på.

Jeg har vært region-verneombud i hele omstillingsprosessen i midt og opplever tett og godt samarbeid med ledelsen. Vi har gjennomført vernerunder med fokus på arbeidsmiljø opp mot omstillingen, og det har vært særdeles spennende å jobbe med. Jeg opplever at det nytter å komme med innspill til ledelsen.

Hva tar du med deg videre?

– Både på hørselsområdet og ervervet hjerneskade tar jeg med meg erfaringene videre. Begge deler er spennende nettverk. Før omstillingen virket Statped så stort, nå oppleves organisasjonen vår mye mindre.

Har omstillingsprosessen gjort noe med deg?

– Jeg er nok blitt mer fleksibel. Jeg tåler bedre å leve med uavklarte spørsmål og takler bedre kritiske spørsmål. Jeg er åpen for innspill og vil gjerne ta imot andres perspektiver. Jeg føler meg trygg i fagutøvelsen. Jeg har mange rundt meg å spille på og kort vei til kolleger som kan spørres, når jeg er usikker. Det blir nok litt fysisk trangere på jobben fremover, samtidig er det lettere å ta kontakt med hverandre.

Opplever du at nye Statped gir brukerne bedre tjenester?

– Ja, det flerfaglige blikket kommer brukerne til gode. Samtidig må vi hele tiden rette blikket på tjeneste-porteføljen vår. Våre grupper er små og spisskompetansen vår er helt nødvendig for å kunne bistå. Da trenger vi å jobbe både individ- og systemrettet.

Opplever du at du gjør en bedre jobb nå enn før omorganiseringen?

– Ja, helt klart. Jeg tenker på en annen måte, for eksempel når det gjelder å dokumentere det jeg gjør. Med god dokumentasjon på alle nivåer er det lett for lederen min å ta saken videre, om det skulle være nødvendig. For eksempel når vi får krav om innsyn eller klagesaker.

Det er også lett for andre saksbehandlere å overta saker jeg har vært inne i. Det blir mindre sårbart, og kvaliteten på tjenestene vi leverer blir bedre med gode rutiner

på å dokumentere det vi holder på med. Systemene som er opprettet gjennom oppdragshåndteringen og retningslinjer rundt bruken av Fabris, vil sikkert lette hverdagen vår på sikt.

Opplever du at Statpeds tjenester er blitt mer likeverdige?

– Svaret er ja, selv om vi har litt å gå på. Vi må være tro til systemet og følge retningslinjene. Jeg har en liten bekymring når det gjelder tegnspråk og likeverdig tilgang på tjenester, når fagmiljøene blir så små.

Har reisen åpnet noen nye dører?

– Ja, for min del har jeg fått mulighet til å være en del av EHS-teamet i midt og gjennom dette tatt 15 studiepoeng knyttet til fagområdet ervervet hjerneskade ved NTNU. Det har for min del åpnet en ny kompetansedør!

BRA ADMINISTRATIVT – SAVNER FAGLIG FOKUS

Walther Olsen jobber i fagstab i Statped vest.
Foto: Paul Amundsen

– Jeg har vært i Statped siden tidenes morgen, har hatt mange funksjoner og har vært med på tre–fire omstillingsprosesser tidligere. Som rådgiver i fagstab jobber jeg med oppgaver som favner alle fagområdene i Statped vest. Stikkord er intern kompetanseheving, planarbeid, rapportering og eksterne oppgaver som SEVU-PPT og fagtorg.

– Jeg hadde et nokså avslappet forhold til omstillingsreisen og følte jo at jeg hadde tatt den samme reisen før. At målet for reisen var en mer ensartet tjeneste for hele landet, var jeg innforstått med. Jeg var forberedt på endringer også. At jeg var avslappet, hang også sammen med at det ikke skulle bli oppsigelser og at jeg ikke så for meg at endringene ville bli så store.

Hvilke erfaringer har du gjort underveis?

– Arbeidet med felles administrative systemer, felles retningslinjer og rutiner har gitt oss et felles grunnlag som er nødvendig og bra. Men jeg har savnet et større faglig fokus, selv om jeg ser at det administrative må på plass først. Rækkefølgen er riktig, jeg innser det.

Hva tar du med deg videre?

– Arbeidet med å få på plass de felles systemene våre, har gitt meg nyttige erfaringer. Men administrative systemer lever ikke sitt eget liv, nå må vi konsentrere

oss om kjernevirksomheten i Statped, det faglige. Jeg har lært mye om hva som må være på plass for å etablere en ens organisasjon, når så mange forskjellige kulturer skal forenes.

Har reisen gjort noe med deg?

– Holdningen min er at enhver erfaring og opplevelse bringer meg fremover på forskjellig vis. Sånn har det vært med denne reisen også – jeg tar det med meg videre til neste stasjon.

Opplever du at nye Statped gir brukerne bedre tjenester?

– Her må jeg skille mellom tjenester til PP-tjenesten og til sluttbrukerne. Vi har helt klart utviklet relasjonen vår til PP-tjenesten. Vi samarbeider godt, og PP-tjenesten er blitt vår viktigste samarbeidspartner i praksis, ikke bare på papiret. Når det gjelder sluttbrukeren, den enkelte elev, må jeg bare forholde meg til brukerundersøkelsen, og den viser at flertallet er fornøyd. Er det de rette som får tjenester fra oss? Det spørsmålet må vi aldri slutte med å stille.

Opplever du at du gjør en bedre jobb nå enn før omorganiseringen?

– Jeg har alltid gjort en god jobb, det synes jeg selv. Når det gjelder de oppgavene jeg gjør i fagstaben, sier jeg ja, jeg gjør en bedre jobb, jeg har jo lært av erfaringene mine.

Opplever du at Statpeds tjenester er blitt mer likeverdige?

– Svaret er ubetinget ja. Det at vi har en lik måte å behandle søknader, felles oppdragssystem, utstrakt kontakt på tvers av regionene med god koordinering fra hovedkontoret, bidrar til mer likeverdige tjenester. Vi er ikke helt i mål ennå, vi er fortsatt på toget, men vi er godt på vei!

Har reisen åpnet noen nye dører?

– Nye dører inn til PP-tjenesten har åpnet seg. Arbeidet med felles tematikk på tvers av regionene har også åpnet nye dører. Og ikke minst har samarbeidet internt i Statped åpnet nye dører.

LEDERNETTVERKET ER ET STORT PLUSS

Gunnhild Helland er avdelingsleder for fagavdeling språk og tale i Statped nord. Foto: Ante Siri

– Jeg har vært i dette systemet siden spesialskolenes tid, og har som du skjønner, lang erfaring i omstillingsprosesser. Jeg er blitt vant til det, kan du si. De andre omstillingene jeg har vært med på, har vært spennende – så det blir sikkert denne også, tenkte jeg – selv om jeg så for meg at dette kom til å bli en stor omstilling.

Hvilke erfaringer har du gjort underveis?

– Da vil jeg trekke frem lederopplæringen som spesielt nyttig. Å treffe ledere fra andre regioner, drøfte problemstillinger og ta opp saker, er verdifullt. Ledernettverket er også et stort pluss, nyttig også med tanke på utviklingen av Statped til en likeverdig tjeneste. At de administrative verktøyene som Fabris er på plass, gjør det enklere å få oversikt og følge med på hva som er gjort og vurdert i de sakene vi arbeider med. Alt sammen er gode erfaringer som jeg tar med meg videre. På minussiden er fagutviklingen, den må vi prioritere nå.

Har reisen gjort noe med deg som fagperson eller som menneske?

– Jeg har vært igjennom tøffe prosesser før. Likevel har det vært utfordrende å stå i prosessen med å legge ned utekontorene i Nord-Norge. Det er ikke alle prinsipper jeg har vært enig i, men det er viktig å være lojal og følge det som er vedtatt.

Opplever du at nye Statped gir brukerne bedre tjenester? At Statpeds tjenester er blitt mer likeverdige?

– Vi jobber annerledes enn før. Tidligere var vi oftere ute hos brukerne. Nå starter vi gjerne med VK eller et innledende fysisk møte med kommunen, så har vi tre–fire VK-møter, før vi avslutter saken med et fysisk møte eller VK. PP-tjenestene er små i nord, særlig i Finnmark. Noen steder bare én person som både er leder og rådgiver, og da bør vi være tettere på. Når rammebetingelsene ikke tillater det, er kanskje ikke tjenesten god nok. Det å jobbe med en individsak kan ende opp med arbeid på systemnivå, noe som har utviklet seg mer og mer. Andre måter å jobbe på, er mer fremtredende.

De store avstandene og naturgitte forhold i Finnmark gjør det krevende å få til likeverdig tilgang til tjenester sammenliknet med resten av landet. Men vi jobber med saken!

Opplever du at du gjør en bedre jobb nå enn før omorganiseringen?

– Jeg gjør en bedre jobb som leder, særlig på grunn av lederopplæringen i Statped. Jeg synes også at Fabris gjør meg til en bedre leder, det gir meg oversikt og spisser arbeidet mitt som leder.

Har reisen åpnet noen nye dører?

– Gjennom nye Statped har jeg blitt mye bedre kjent med de andre regionene. Samarbeid på nasjonalt nivå er nyttig, spennende og har absolutt åpnet en ny dør for meg.

ETTERUTDANNINGEN GJORDE EN FORSKJELL

Gro Hallan Tønsberg er rådgiver i avdeling for kombinerte syns- og hørselstap og døvblindhet i Statped sørøst. Hun har arbeidet på dette området i mange år. Foto: Morten Brun

– For meg startet omstillingsreisen for mange år siden. Jeg har vært med på flere omstillinger og vært på flyttefot før. Likevel følte jeg på usikkerheten og leste meg opp på dokumentene om omstillingen. Mye av ordbruken var fremmed for meg, i min verden snakker vi ikke om målbilde og leveranser. Veien blir til underveis, tenkte jeg – og sånn er det blitt. Når folk er så glade i jobben sin som meg, klarer vi å stå i det. I bunnen ligger det gode arbeidsmiljøet i avdelingen vår.

Hvilke erfaringer har du gjort underveis?

– Jeg har deltatt på et etterutdanningsprogram som Statped sørøst arrangerte i samarbeid med Høgskolen på Gjøvik. 25 rådgivere i Statped hadde seks todagers samlinger gjennom året. Vi gikk i dybden i rådgiverrollen og drøftet problemstillinger særlig knyttet til relasjonen mellom rådgiver og den som søker råd. Etterutdanningen gjorde virkelig en forskjell. Kunnskapen gikk rett inn i fagutøvelsen min og fungerte veldig motiverende.

– Jeg har deltatt i flerfaglig team som drøfter og går igjennom saker til Regionalt faglig oppdragsteam. I teamet er det en rådgiver fra hver av de seks fagområdene våre, og det har slått meg hvor nyttig det

er å samarbeide på tvers – veldig interessant og lærerikt. Dette er gode erfaringer som jeg tar med meg videre, når flere fagområder kommer under samme tak på Hovseter. Det blir sikkert noen utfordringer på et nytt sted, hvor fagfolk med forskjellige kulturer kommer tett på hverandre. Nå begynner jeg å glede meg til stasjon Hovseter, det kommer til å gå seg til.

Opplever du at nye Statped gir brukerne en bedre og mer likeverdig tjeneste?

– Gjennom oppdragshåndteringen blir alle søknader behandlet i det samme systemet; det er én dør inn, og vi finner det stedet i regionen eller landet hvor det er hjelp å få. Det har hevet kvaliteten på tjenestene våre og skapt en mer likeverdig tjeneste.

Opplever du at du gjør en bedre jobb nå enn før omorganiseringen?

– Etterutdanningen har gjort meg til en bedre rådgiver. Jo bedre jeg blir i møte med andre, jo større er sjansen for å få gode resultater i arbeidet.

I vår avdeling er vi blitt mer bevisste på at vi har spisskompetanse på ulike områder. Nå fordeler vi oppgaver ut fra det vi kan best; jeg tror dette kan være et resultat av arbeidet med oppdrags-håndteringen.

NYE PERSPEKTIVER I LEDERROLLEN

Ellinor Hjelmervik er seksjonsleder for fagområdet hørsel i Statped vest.

Foto: Paul Amundsen

– Jeg har lang fartstid i Statped, men da jeg hørte om omorganiseringen av Statped, hadde jeg bare 20 prosent stilling. Jess, tenkte jeg, denne reisen vil jeg være med på, jeg søker seksjonslederstillingen! Så du skjønner, jeg gledet meg, jeg brenner for hørselsområdet og var åpen for endring. Vi må endre oss, verden endrer seg, lovverket endrer seg og brukernes behov endrer seg. Sånn er det!

Hvilke erfaringer har du gjort underveis?

– I rollen min som seksjonsleder har erfaringene hovedsakelig vært positive. Kurs på hørselsområdet var modent for endringer, og vi har gjennomført kloke grep som har ført til en bedre struktur på kursvirksomheten.

– I omstillingsprosesser er informasjon alfa og omega. Folk må forstå bakgrunnen for endringer. I motsatt fall føler medarbeiderne at avgjørelser blir tatt over hodet på dem – og det fører ikke noe godt med seg. Lytt til medarbeiderne!

– Den største utfordringen min har vært knyttet til omorganiseringen av deltidsopplæringen. Jeg synes prosessen har vært uryddig og jeg har vært uenig i det som har skjedd.

Hva tar du med deg videre?

– Jeg har lært at vi aldri kan informere nok. Endringsprosesser krever omfattende informasjon. Hensikten med endringer, både administrativt og faglig, må være tydelig og må forankres nedover i organisasjonen.

Har reisen gjort noe med deg?

– Gjennom lederopplæringen er jeg blitt en mye tryggere leder, jeg tør å være i prosess og trenger ikke hele tiden ha ferdige svar.

Opplever du at nye Statped gir brukerne bedre tjenester?

– Det synes jeg det er vanskelig å svare på; men jeg håper det.

Opplever du at Statpeds tjenester er blitt mer likeverdige?

– Statped fremstår som en mer helhetlig tjeneste. Tjenesteområdene våre er samkjørte, beskrivelser og søknadsprosedyrer er sydd over samme lest og mulighetene og tilbudene fra oss kommer bedre frem enn før. Det er nok lettere for brukerne å orientere seg.

Har reisen åpnet noen nye dører?

– Ledersamlingene har absolutt åpnet nye dører. Jeg er blitt kjent med andre ledere på kryss og tvers av fagområdene våre. Det har gitt meg nye perspektiver, som jeg har tatt med meg i lederrollen.

JEG GLEDET MEG!

Eirik Weng er avdelingsleder for lønn, regnskap og faktura. Han har arbeidsplassen sin på hovedkontoret og har vært i Statped-systemet siden 2001. Foto: Morten Brun

– Jeg gledet meg! Jeg var med i en prosjektgruppe, hvor vi blant annet innhentet oversikt over avtaler og praksis ved de gamle kompetansesentrene. Jeg var også med på å konvertere alle ansatte over i ett firma i SAP, slik at alle fikk lønn i januar 2013. Jeg søkte jobb i det nye Statped og gikk fra en avdelingslederstilling i administrasjonen til den stillingen jeg har nå.

Hvilke erfaringer har du gjort underveis?

– I min avdeling er vi 12 medarbeidere inkludert meg, og flere av dem holder

til i de andre regionene. Jeg driver med fjernledelse, og da er det spesielt viktig med god flyt i informasjonen. Min viktigste erfaring er at det er bedre med for mye informasjon enn for lite. Det kan liksom aldri bli nok!

Faglig har jeg gått fra et mer generelt arbeidsområde til en mer spesialisert og spisset funksjon innenfor økonomi. Det er spennende!

Hva tar du med deg videre?

– Alt jeg har lært, tar jeg med meg i sekken. Å være tett på toppledelsen her på hovedkontoret, er også nyttig.

Opplever du at det nye Statped gir brukerne bedre tjenester?

– Det er vanskelig å svare på for meg, men jeg tror det er enklere og raskere å få riktig tjeneste, fordi det er én dør inn til Statped

Opplever du at du gjør en bedre jobb nå enn før omorganiseringen?

– Ja, det mener jeg at jeg gjør. Den tidligere jobben ble rutinemessig etter hvert og ga meg få utfordringer. Nå har jeg en spennende jobb, hvor jeg får brukt kunnskapen min på en helt annen måte enn før – og derfor gjør jeg også en bedre jobb.

KLART JEG VAR SPENT!

Bente Moen Kristiansen er rådgiver i avdelingen for sammensatte lærevansker på Gjøvik, Statped sørøst. Hun har ti års fartstid i Statped-systemet.

Foto: Morten Brun

– Jeg var veldig spent på hvor omstillingsreisen skulle føre meg. Mitt felt var veiledning i valg av læremidler og bibliotektiltjeneste. Mesteparten av arbeidstiden tok jeg imot lærere, foreldre og ansatte i PP-tjenesten i læremiddelsamlingen vår. Det var et lavterskeltilbud, hvor man kunne stikke innom og få uformell veiledning i digitale læremidler, læreverk og konkretiseringsmaterieell uten tanke på enkeltelever. Jeg skjønte at dette tilbudet kunne opphøre i nye Statped og at vi som hadde stillinger på tvers av avdelinger skulle innplasseres i forskjellige fagavdelinger. Du kan skjønne jeg var spent! Jeg søkte råd hos nærmeste leder og endte med å velge SLV. Og frustrasjonen endret seg gradvis til glede.

Hvilke erfaringer har du gjort underveis?

– Jeg trives supergodt nå. Jeg arbeider med digitale læremidler på SLV-området og samarbeider tett med flere fagpersoner internt i SLV, men også det digitale teamet på språk/tale og av og til SLoT Kristiansand. Koblinger mot andre, både internt og eksternt, holder meg oppdatert om læringsteknologi, som jo utvikler seg i kjempes fart.

Jeg er varamedlem i styret i Norsk Pedagogisk Dataforening. Utrolig nyttig!

Med foreningen reiser jeg årlig til London og konferansen Bett sammen med rådgivere fra Statped, skoleledere, lærere og IT-ansvarlige – folk fra ulike miljøer i skole-Norge med forskjellige perspektiver. Bett er det største møtestedet for teknologi i opplæringen. Her møtes pedagoger og leverandører fra hele Europa. Med skolebesøk og erfaringsdeling er dette en uke jeg lærer mye og inspireres av. Nå har Statped åpnet for at det er mulig å hospitere, så for tiden hospiterer jeg på en skole i Kristiansand i et iPad-prosjekt. Det er interessant! Det er fint å delta i interne nettverk i Statped samtidig med det eksterne nettverket med skolefolk. Mitt spesialpedagogiske perspektiv møter det allmennpedagogiske.

Hva tar du med deg videre – og har reisen gjort noe med deg som fagperson eller som menneske?

– Bitene faller på plass for meg, Statped er en plass å jobbe videre. Jeg er blitt en sikker fagutøver; før kunne jeg litt om alt – nå er kunnskapen min spisset som den skal være i Statped. Personlig er jeg fortsatt på reise. Jeg holder på med en master i spesialpedagogikk, og får lov til å arbeide med den i mitt tempo. Jeg opplever at jeg har trygge rammer rundt meg.

Opplever du at nye Statped gir brukerne bedre tjenester?

– Ja og nei. Én dør og felles inngang er bra, men noen savner lavterskeltilbudet vårt og andre stiller spørsmål om hvorfor kurstilbudet er forskjellig i de ulike regionene. Men sånn er det altså – men nå arrangerer vi SPOT. Det har vært fantastisk, jeg er så stolt av Statped!

Opplever du at du gjør en bedre jobb nå enn før omorganiseringen?

– Jeg gjør en bedre jobb nå, fordi jeg er tryggere. Jeg støtter meg på og får påfyll gjennom interne og eksterne nettverk. Jeg skulle gjerne hatt flere formelle møtepunkter med SLoT, spesielt Kristiansand-avdelingen. For meg er digitale læremidler en paraply, som på mange vis går på tvers av fagavdelingene vi har i Statped.

Opplever du at Statpeds tjenester er blitt mer likeverdige?

– Det håper jeg; det er fortsatt forskjeller, det blir synlig når rådgiverne møtes på samlinger og har grupper på tvers av regioner og fagområder. Mer likeverdig tilgang på tjenester, ja – men vi har en vei å gå.

Har reisen åpnet noen nye dører? Nye samarbeidsrelasjoner?

– Bruken av sosiale medier har åpnet nye dører. Jeg er på alt av sosiale medier, og bruker Facebook og Twitter for å holde meg oppdatert på området mitt. Jeg deler alt jeg kommer over av apper og artikler som kan være interessant for andre, og jeg spør om andres erfaringer. Jeg synes det er spennende med facebook@work som er en lukket møteplass i Statped. Det er fint å møte andre i Statped som er opp-tatt av det samme som meg.

MER BEVISST PÅ OPPDRAGET

Astrid Østrem Torkildsen er rådgiver på fagområdet hørsel i Statped vest og tillitsvalgt i Norsk Tjenestemannslag (NTL). Hun har lang erfaring i Statped-systemet og holder til i Stavanger.

Foto: Paul Amundsen

– Jeg har opplevd mange omstillinger tidligere, så jeg tenkte først at dette ikke var noe nytt. Likevel visste jeg ikke helt hva vi gikk til, så jeg fordypet meg i Stortingsmelding 18. Jeg syntes det var et spennende mandat og en stor tillitserklæring til Statped. Det var en konkret bestilling til oss og den falt i smak hos meg.

Hvilke erfaringer har du gjort som tillitsvalgt underveis?

– I begynnelsen opplevde vi at gamle avtaler ble sagt opp og nye folk kom til. Det gikk kanskje litt fort for seg. I startfasen hadde jeg som tillitsvalgt liten mulighet til påvirke prosessen, og informasjonen kom sent ut til medlemmene. Det har bedret seg etter hvert, og nå er det god kommunikasjon mellom lederteamet og tillitsvalgt. Vi blir lyttet til og kan komme med innspill.

Opplever du at nye Statped gir brukerne bedre tjenester?

– Jeg synes det er mye som taler for det, for eksempel fokuset vårt på tidlig innsats og samarbeidet med medisinske instanser. Større nærhet til PP-tjenesten og kommunene tilsier det samme. Samarbeidet mellom Statped og Språkrådet er også positivt. Alle er blitt mer bevisst på oppdraget til Statped.

Opplever du at Statpeds tjenester er blitt mer likeverdige?

– Se mitt språk har vært koordinert på nasjonalt nivå i mange år, og at det går i samme retning, er fornuftig. Rådgiverprogrammet er et kjempebra tiltak. Det bidrar til å styrke rådgivertjenesten nasjonalt.

Har prosessen åpnet noen nye dører?

– Det flerfaglige arbeidet har helt klart åpnet nye dører. Gjennom samarbeidet med kommunene og PP-tjenesten har Statped vist hva vi kan hjelpe til med. Statped er blitt mer synlig og har fått et bedre omdømme. Både StatpedMagasinet og nettsiden vår bidrar til det.

**Innblikk i
elevenes
tanker om
egen læring**

Barns opplevelser av å være tospråklig i flerspråklige læringsmiljøer

En utvidet forståelse av perspektivene til barn med minoritetsbakgrunn utgjør én av flere typer kunnskap som pedagoger i skolen, PP-tjenesten og Statped kan ha nytte av når opplæring skal tilrettelegges i flerspråklige læringsmiljøer.

Tekst: Helene Fulland

I denne artikkelen presenterer Helene Fulland, rådgiver i Statped, minoritetsspråklige barns egne perspektiver ved å være tospråklig på bakgrunn av en intervjustudie gjennomført i Norge med 5. klassinger som hadde tyrkisk eller urdu som morsmål.

Det som ofte kjennetegner læringsmiljøet på skoler i dag, er den flerspråklige virkeligheten. De fleste skoler i Norge har elever som har vokst opp i et annet land eller er født i Norge av foreldre med et annet morsmål enn norsk. For elever og lærere i flerspråklige læringsmiljøer består hverdagen av å bruke ulike språk og språkferdigheter i formelle og uformelle samtaler, i læringsaktiviteter og i det sosiale samspillet. Både i lærer-elev- og i elev-elev-kommunikasjonen legger flerspråkligheten noen premisser for hvordan felles forståelse kan oppnås og hvilke roller elever inntar overfor hverandre, overfor læreren og overfor læring. Slik utgjør det flerspråklige aspektet et av mange forhold som setter rammer for pedagogisk tilrettelegging både innenfor tilpasset opplæring og i spesialundervisning.

Forståelse av flerspråklige læringsmiljøer

På denne bakgrunn er det interessant å gripe tak i vår forståelse av flerspråklige læringsmiljøer. For de flerspråklige og minoritetsspråklige elevene handler skolen om å tilegne seg kunnskap og ferdigheter gjennom det norske språket. Samtidig lærer de norsk som et andrespråk eller som et parallelt språk til morsmålet sitt. Innenfor pedagogikken har vi vært opptatt av at disse elevene har et annet utgangspunkt for læring enn elever som har overlappende morsmål og opplæringspråk. Det er etter hvert utviklet en del kunnskap om utviklingen av andrespråk (1) og hvilke tilnærminger i opplæringen disse elevene kan dra nytte av (2).

Forstår språklige forskjeller tidlig

Det finnes også en del forskning som beskriver samspill og kommunikasjon i flerspråklige læringsmiljøer. Disse er basert på observasjoner av barn i naturlige interaksjoner med hverandre og med lærere i klasserom og friminutt. Vi vet derfor også en god del om hvilke mekanismer som kan gjøre seg gjeldende når barn og voksne skal samhandle på ulike språk. En fellesnevner i disse observasjonsstudiene er at barn som vokser opp i flerspråklige miljøer, forstår språklige forskjeller fra de er veldig små (3). De både tilpasser seg, forhandler eller åpent utfordrer språknormer og forventninger om bestemte typer språklig praksis (4, 5). Studiene viser også at ferdigheter i opplæringspråket kan påvirke deltakelse i samspillet med jevnaldrende (6).

I 2012 la Quentin Dixon og Cathrine Snow med flere frem en syntese av forskning på tilegnelse av andrespråk (7). Den viste at de psykolingvistiske utfordringene knyttet til det å lære et andrespråk i stor grad er felles på tvers av kontekster, mens de sosiokulturelle og interaksjonelle utfordringene og mulighetene er forskjellige – noe som påvirker språklæring i stor grad. Med andre ord: Det betyr noe hvilke erfaringer man har og hva slags miljø man skal lære og bruke flere språk i.

Opplevelsen av å være tospråklig

Forskning på tilegnelse av andrespråk, effekt av ulike opplæringstilbud og forskning på samspill i flerspråklige miljøer gir oss kunnskap som kan være god ballast i pedagogisk tilrettelegging. En annen type kunnskap er den som stammer fra dem som faktisk lever i den hverdagen vi er opptatt av å vite noe om. Det vil i dette tilfellet si fra elever og lærere i flerspråklige læringsmiljøer. Det var bakgrunnen for min studie (8) hvor jeg undersøkte hvordan minoritetsspråklige barn i norsk sammenheng opplevde å være tospråklige. Når barn snakker om sin tospråklighet, er det som regel enten knyttet til deres relasjoner til foreldre, søsken, venner eller lærere eller til en aktivitet, for eksempel når de skal jobbe med en oppgave på skolen, gjøre lekser hjemme eller leke med venner. Slik vil barnas fortellinger ikke bare favne om barnas egne liv og perspektiver, men også kaste lys over kvaliteter ved de flerspråklige miljøene og relasjonene barna befinner seg i.

Samtalene med barna

I studien intervjuet vi elever fra ti skoler, til sammen 56 barn i 5. klasse som alle hadde vokst opp i Norge med tyrkisk eller urdu som morsmål. I intervjuene ble barna blant annet spurt om hvor mye de brukte

de to språkene sine, både hjemme og på skolen, og hvor viktig de syntes det var å kunne de to språkene godt. Samtalene dreide seg også rundt barnas forklaringer på egen språkbruk i ulike situasjoner og hvorfor det å kunne språkene godt var viktig eller ikke så viktig – nå og i fremtiden. Samtalene var styrt av det barna selv var opptatt av å fortelle fra sin egen hverdag; hva de hadde gjort i siste friminutt, hvem de pleide å være sammen med, hva de likte å gjøre i fritiden, hvilke bøker de hadde lest og hvor de skulle reise i neste ferie.

Tre perspektiver

Intervjustudien fokuserte på barnas opplevelser av sin egen tospråklighet både hjemme med familien og på skolen. I avhandlingen presenteres tretten temaer som belyser språkbruk innad i familien, språkbruk med venner på skolen, og viktigheten av gode ferdigheter i de to språkene. Her har jeg trukket ut og tilpasset tre overordne perspektiver som oppsummerer hovedfunn i avhandlingen.

Vi er ikke like, selv om vi har lik språkbakgrunn

Det første perspektivet bygger på den store variasjonen blant barna i studien. Alle barna levde i en tospråklig virkelighet hvor de hver dag brukte begge språkene (eller flere). Når barna skulle vurdere hvor mye de brukte morsmålet sitt eller hvor viktig de syntes det var å lære morsmålet godt, var det stor spredning i svarene: fra aldri å bruke morsmålet til alltid å bruke det. De vektla også betydningen av gode ferdigheter i morsmålet i Norge forskjellig, fra ikke så viktig til veldig viktig. Noen sa at de ikke likte å snakke morsmålet, andre foretrakk morsmålet og ville gjerne lære mer. Noen sa at de ikke forstod morsmålet så godt, andre at de forstod morsmålet

best. Noen hadde daglig kontakt med familie og jevnaldrende i foreldrenes føde-land, mens andre sjelden snakket med disse. Noen fortalte at foreldrene oppmuntret dem til å bruke morsmålet sitt mer, mens andre sa at foreldrene stadig minnet dem på at de måtte snakke norsk. Det var altså ikke et entydig bilde av hvordan 5. klassingene opplevde sin egen tospråklighet. Denne variasjonen var også noe barna selv ofte refererte til i sine sammenlikninger av sin egen tospråklighet med andre barns (søsken, søskenbarn eller medelever) språkferdigheter eller språkbruk.

på å kategorisere hvem man er som elev i forhold til læring.

Læring av språk var et gjennomgående tema i samtalene med barna. Når de beskrev samtaler i familien, var det ofte snakk om læring av språk, både barnas læring av norsk og morsmålet og foreldrenes læring av norsk. Barnas tanker om at de selv trenger å lære flere språk – både norsk og morsmål – var fremtredende. Dette kan knyttes til at det ikke var en selvfølge for dem å kunne «alle ord» på et språk. I tillegg beskrev flere av barna at både foreldrene og lærerne formidlet at de

Vi er 'tospråkere' – vi trenger og ønsker å lære mer og bra norsk

Det andre perspektivet gjenspeiler barnas beskrivelser av språk og læring. Et av barna beskrev seg selv og vennene sine som 'tospråkere'. Tospråkere var etter hans mening barn som må lære «sitt eget språk» i tillegg til norsk og engelsk, i motsetning til dem som «bare» må lære seg norsk og engelsk. Han mente at 'tospråkere' hadde det vanskeligere, fordi det er flere språk de skal lære. Denne betegnelsen kan gi inntrykk av at det å ha et morsmål i tillegg til skolespråket, er noe som er med

måtte lære ett av språkene sine bedre.

Barna viste en sterk lojalitet til å bruke norsk og lære seg godt norsk. Når barna ble spurt om det var viktig for dem å kunne godt norsk, svarte alle at det var viktig. De ønsket å gjøre det godt på skolen, få seg arbeid og kommunisere godt og selvstendig med andre. Barna understreket også betydningen av egen innsats for å lære et språk. Det at andre snakket riktig, kunne motivere dem til å klare det samme. Flere mente at det var viktig å øve på norsk sammen med venner som kunne norsk godt. Mange beskrev også hvordan de

hentet støtte fra både morsmålet og norsk når de jobbet med skolearbeid. På skolen fikk de hjelp av medelever med samme morsmål for å forstå og løse oppgaver eller for å forstå hva læreren hadde sagt. Flere barn beskrev at denne vekslingen mellom språkene hjalp dem til å forstå bedre og at det å forstå i klassen var viktig for dem. Andre syntes det var vanskelig å veksle mellom språkene når de skulle snakke om hva de hadde lært på skolen, og understreket at «når det er lekser, da er det norsk».

kunne forekomme. Felles morsmål gjør det mulig å dele hemmeligheter, forklare noe eller fortelle noe viktig til venner. Barna var opptatt av at dette ikke nødvendigvis handlet om andre, men at de noen ganger ønsket at medelever ikke skulle forstå. Dermed ble bruk av felles morsmål fremstilt som å bryte en sosial norm for kommunikasjon, potensielt med den tilsiktede hensikten at ikke alle til stede skulle forstå akkurat hva som ble sagt.

Et brudd med språkbakgrunn som tilhørighetsmarkør kunne leses inn i hvordan betydningen av skoleklassetilhørighet og

Vi deler språk med noen, men vennskap og klasse er også viktig

Det tredje perspektivet retter seg mot det å ha ulike tilhørigheter i jevnaldergruppen. Barna var opptatt av muligheten til å bruke morsmålet seg imellom, men var samtidig veldig bevisste på at andre uten samme morsmål ikke ville forstå. De hadde integrert en sosial norm om at man ikke skulle snakke eget morsmål foran andre som ikke forstår. De tok de andres perspektiv og refererte til at andre kan tro at de blir snakket om. Samtidig medga de at samtaler dem imellom på morsmålet likevel

vennskap ble fremstilt i samtalen. Det var barn som gikk i samme klasse, var bestevenner og hadde samme morsmål, som understreket at de kun snakket norsk sammen på skolen. Det var også barn med medelever i klassen med samme morsmål, som ikke beskrev disse som venner eller noen de lekte mye med. Andre fortalte at de hadde venner med samme morsmål i andre klasser, men på skolen var de sammen med venner i klassen, og at de derfor ikke snakket så mye morsmål på skolen. Skoleklassetilhørigheten ble også synlig gjennom andre referanser

til 'klassen' i samtalene med barna, som for eksempel at man var «kommet lengst i klassen» i matematikk, at man er «de kuleste jentene i klassen» eller at «alle i klassen» vil lære seg tysk. «Alle i klassen gjør det» var det ei jente som sa, da hun beskrev hvordan de lurte mødrene sine og leste bøker med lommelykt under dyna etter de hadde lagt seg. Slik ga samtalene et innblikk i klassetilhørighet som et referansepunkt og en jevnaldertilhørighet på tvers av språkgrupper.

Pedagogiske implikasjoner

En utvidet og mer systematisk forståelse for perspektivene til barn med minoritetsbakgrunn kan innlemmes i den kunnskapsbasen pedagoger i skolen, PP-tjenesten og Statped bygger på når vi tenker læring og tilrettelegging i flerspråklige læringsmiljøer.

Denne artikkelen har løftet frem tre perspektiver:

- Barn fra samme språkbakgrunn oppvokst i Norge opplever sin egen tospråklighet svært forskjellig.
- Minoritetsspråklige elever har ofte et bevisst forhold til seg selv som (språk) lærende individer. De kan selv oppleve at de har læringsbetingelser som skiller seg fra barn som har norsk som morsmål.
- I flerspråklige læringsmiljøer oppleves morsmål som sosialt betydningsfullt, mens klassetilhørighet og vennskap er tilhørigheter som går på tvers av språklig bakgrunn.

For pedagogisk tilrettelegging vil det være viktig å kartlegge hvordan flerspråkligheten oppleves av det enkelte barn som selv bruker og lærer flere språk og hvordan flerspråkligheten oppleves av elever og lærere i den enkelte klasse og skole. Slik vil man få et innblikk i enkeltelevers tanker om egen læring og i de sosiale inkluderings- og ekskluderingsstrukturene læring og kommunikasjon skal foregå gjennom.

REFERANSER

1. **Rydland, Veslemøy; Grøver, Vibeke & Lawrence, Joshua F. (2014).** The second-language vocabulary trajectories of Turkish immigrant children in Norway from ages five to ten: the role of preschool talk exposure, maternal education, and co-ethnic concentration in the neighborhood. *Journal of Child Language*. ISSN 0305-0009. 41(2), s 352- 381
2. **Egeberg, E. (2012).** Flere språk-flere muligheter: flerspråklighet, tilpasset opplæring og spesialpedagogisk metodikk. Cappelen Damm.
3. **Lanza, E. (1992).** Can bilingual two-year-olds code-switch? *Journal of Child Language*, 19(03), 633–658.
4. **Kheirkhah, M., & Cekaite, A. (2015).** Language Maintenance in a Multilingual Family: Informal Heritage Language Lessons in Parent–Child Interactions. *Multilingua*, 34(3), 319-346.
5. **Rydland, V., & Kucherenko, S. (2013).** “Commuting”: how linguistic diversity is made relevant in young bilingual girls’ identity negotiations. In Elisabeth Bjørnstad & Janicke Heldal Stray (Eds.), *New voices in Norwegian educational research*. (pp. 127-147). Sense Publishers.
6. **Rydland, V., Grøver, V., & Lawrence, J. F. (2014).** The potentials and challenges of learning words from peers in preschool: a longitudinal study of second language learners in Norway. In Asta Cekaite, Shoshana Blum-Kulka, Vibeke Grøver, & Eva Teubal (Eds.), *Children’s peer talk: learning from each other* (pp. 214–34). Cambridge University Press.
7. **Dixon, L. Q., Zhao, J., & Shin, J. (2012).** What we know about second language acquisition: a synthesis from four perspectives. *Review of Educational Research*, 82, 5–60.
8. **Fulland, H. (2016).** Language Minority Children’s perspectives on being bilingual; On “Bilanguagers” and Their Sensitivity Towards Complexity. Universitetet i Oslo.

I skjæringspunktet mellom praksis og forskning

– Statpeds FoU-arbeid skal reflekteres i opplæringssektorens behov for kunnskap og kompetanse til beste for våre brukergrupper, sier Lise Kristoffersen, FoU-direktør i Statped siden september i fjor.

Tekst: Gerd Vidje
Foto: Morten Brun

Lise Kristoffersen leder FoU enheten som består av prosjektkoordinator, FoU-rådgivere som er lokalisert i hver region og SLOT – og andre som har FoU arbeid som sitt hovedarbeidsområde.

– Nå er vi i ferd med å bygge opp FoU-arbeidet som en nasjonal satsing forankret i ett av hovedmålene til Statped, som har denne ordlyden:

«Statped skal arbeide ut fra en helhetlig FoU-strategi for prioritering av områder for forsknings- og utviklingsarbeid på det spesialpedagogiske området, forankret i samarbeid med universiteter og høyskoler.»

Ifølge Kristoffersen har Statped alltid arbeidet med utviklingsarbeid på de ulike fagområdene. Mye av dette har skjedd i samarbeid med universiteter og høyskoler (UH-sektoren). For å samordne innsatsen er det nå utarbeidet felles prosedyrer og retningslinjer for dette arbeidet.

– Målet er å skape en kultur der FoU-

arbeidet er en integrert del og en ekstra dimensjon i det øvrige arbeidet vi gjør, sier hun.

Samarbeide med de beste

I målbildet har Statped en tydelig FoU-profil, noe som er viktig både internt og for samarbeidet med eksterne samarbeidspartnere.

– Vi ønsker selvsagt å samarbeide med de beste, men det krever at UH-sektoren blir kjent med oss og kompetansen vår. Å initiere forskningsprosjekter som springer ut fra behov i spesialpedagogisk praksis, er noe vi prioriterer. Ved å samarbeide med UH-sektoren kan vi bidra med relevant kompetanse innen de spesialpedagogiske utdanningene. Samtidig sikrer vi en kontinuerlig kunnskapsutvikling hos våre egne rådgivere som daglig veileder PPT, barnehage og skoler i arbeidet med å skape inkluderende læringsmiljø, avrunder Kristoffersen.

Vi ønsker selvsagt å samarbeide med de beste, men det krever at UH-sektoren blir kjent med oss og kompetansen vår.

All Aboard – få alle med

Statped deltar sammen med tre andre organisasjoner i et Erasmus+-prosjekt som heter All Aboard. Målet er å utvikle og styrke kompetansen om inkluderende læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov.

Tekst: Marit Solvoll

All Aboard ledes av Valteri-Onerva, som er et nasjonalt kompetansesenter i Finland. Prosjektet ble satt i gang i september i 2016 og avsluttes i april 2019. Det er etablert en prosjektgruppe med to representanter fra hvert av de deltakende landene. I tillegg deltar mange fagpersoner fra hver organisasjon i erfaringsutveksling og kunnskapsutvikling på tvers av landegrensene. I den første fasen av prosjektet arrangerer organisasjonene hospiteringsopphold for hverandre. Hensikten er å vise frem gode eksempler på inkluderende praksiser. Høsten 2016 besøkte derfor to av Statpeds ansatte Star college i England og skal besøke Valteri-Onerva i mars 2017.

I januar 2017 tok Statped imot seks hospitanter. De fikk blant annet lære mer om fagområdene i Statped, kursvirksomheten, læringsressurser og deltidsopplæringen. De fikk også informasjon om «Vi sprenger grenser». Målet var å vise frem eksempler på hvordan Statped jobber og hvordan dette bidrar til inkludering.

Hva skal prosjektet levere?

Erfaringene fra hospiteringsoppholdene danner grunnlag for en samling med gode eksempler på inkluderende praksiser som vil bli publisert på prosjektets nettside, i det vi i prosjektet har kalt «Box of Best Practises».

I prosjektet skal det videre utvikles moduler for nettseminarer med inkluderende praksiser som tema og online kursmoduler. Avslutningsvis vil det bli avholdt en nasjonal konferanse i hvert av de fire landene, og Valteri-Onerva inviterer til en tredagers internasjonal konferanse i Finland i april 2019.

Deling av kunnskap er viktig i prosjektet.

Nettseminarer og kursmoduler vil være åpent tilgjengelig og i tillegg vil kunnskapen formidles og deles på konferanser og seminarer.

Målgruppen for prosjektet er ansatte i de fire organisasjonene, andre fagpersoner i tilsvarende organisasjoner internasjonalt og ellers andre interesserte. Målet er å utvikle og styrke kompetansen om inkluderende læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov.

Marit Solvoll er nasjonal prosjektkoordinator for All Aboard, Siv Hillesøy er nasjonal ekspert, og disse to deltar i det internasjonale prosjektteamet. Teamet har to medlemmer fra hvert land og ledes av Valteri-Onerva.

Hensikten med hospiteringen er å vise frem gode eksempler på inkluderende praksiser.

Digital kunnskapsdeling på nytt statped.no

Arbeidet med det nye nettstedet har vært et viktig felles løft for organisasjonen i 2016. Målet er at nettstedet oppleves som en nyttig inngang til Statpeds kunnskap og kompetanse for både pedagogisk-psykologisk tjeneste, pedagoger og brukere.

– Statped er i tett dialog med brukerne for å gjøre tjenestene bedre. Brukerne har også blitt hørt i utviklingen av det nye nettstedet, sier Svein Erik Moløkken, nettredaktør for statped.no.

– Vi ønsker at alle som har nytte av innholdet på nettsiden vår, skal kunne ta den i bruk. Da må vi legge til rette for alle nettbrukere, uavhengig av funksjon. Universell utforming gagnar alle, sier Marit H. Meyer, kommunikasjonsjef i Statped.

Norge er et langstrakt land. Å reise på kurs og konferanser, er både tidkrevende og dyrt. Spørsmålet er derfor om kunnskap og kompetanse kan bli tilgjengelig på andre og bedre måter. – Å gjøre kunnskap digitalt tilgjengelig betyr at flere kan finne den og ta den i bruk. Med utviklingen av nytt statped.no har vi satt nettbrukerens behov i sentrum, sier Marit H. Meyer, kommunikasjonsjef i Statped.

Kontinuerlig utvikling

Det er Svein Erik Moløkken som er nettredaktør for statped.no. Han er opptatt av at nettbrukerne skal finne relevant kunnskap ut fra det de selv er opptatt av. Slik kan de bygge egen kompetanse, få hjelp til å løse egne arbeidsoppgaver eller få svar på spørsmål.

– Vi satser kontinuerlig på å utvikle nettstedet, ikke minst med tilbakemeldinger fra og i dialog med nettbrukerne, sier Moløkken.

Moløkken er så langt tilfreds med bruken av statped.no. I løpet av 2016 hadde nettstedet 243 755 brukere og 1 622 893 sidevisninger. – Vi har som mål at langt flere lærere og foreldre skal ha nytte av statped.no. Her har vi noe å jobbe med i tiden fremover, legger han til.

Oversikt over aktuell teknologi

Oversikt over aktuell teknologi og læringsressurser er viktig for mange av statped.no sine nettbrukere. – For å styrke tilgangen til denne informasjonen har vi lansert Statped.no/laringsressurs, som gir bedre oversikt over tilgjengelige læringsressurser og som gir mulighet for filtrering og søk. I løpet av 2016 har vi også publisert en rek-

ke omtaler av og filmer om læringsressurser og teknologi på Statped.no/teknologi.

Disse spenner fra beskrivelser og vurderinger av produkter, apper og bruk av interaktive tavler – til formidling av «god praksis» i bruk av teknologi i barnehager og skoler, forteller Svein Erik Moløkken. Hensikten er å gi god informasjon om hvilke muligheter som finnes og å motivere til at teknologi tas i bruk i opplæringen på det spesialpedagogiske området.

I tiden som kommer skal Statped arbeide med å fylle statped.no med ulike typer innhold. Faglige tekster og videoer, informasjon om aktuelle læringsressurser, oversikt over aktuell forskning, veiledninger og informasjon om kurs og konferanser er viktige stikkord i det videre arbeidet. – I tiden som kommer vil vi blant annet satse på å kombinere faglige tekster med aktuelle videoer der fagfolk eller brukere forklarer og demonstrerer god pedagogisk praksis, forteller Marit H. Meyer.

Vi har som mål at langt flere lærere og foreldre skal ha nytte av statped.no.

Fremtidig tegnespråklig tilbud i Trondheim kommune

I juli 2017 overføres det tegnspråklige grunnskoletilbudet for heltids- og dagelever fra Statped til Trondheim kommune. Avtalen om overføringen mellom Kunnskapsdepartementet og Trondheim kommune ble vedtatt av kunnskapsministeren og kommunen i oktober 2016.

Tekst: Gerd Vidje

Foto: Kunnskapsdepartementet

– Bakgrunnen er den store nedgangen i elevtallet som vi har sett over tid og et felles mål om å styrke det tegnspråklige skoletilbudet i regionen, sier Ann Helen Elgsæther, avdelingsdirektør i Kunnskapsdepartementet.

– Trondheim kommune har bedre forutsetninger enn staten til å skape et attraktivt læringsmiljø med bred fagkompetanse. Samarbeidet med ordinære skoler vil gi et rikere miljø for hørselshemmede elever, både faglig og sosialt, sier hun. Avtalen understreker at elever fra hele landet fortsatt skal kunne søke om opptak ved skolen. Ifølge avtalen er kommunen forpliktet til å ivareta og utvikle kommunens tegnspråkkompetanse og legge til rette for et samlet tegnspråklig grunnskolemiljø i Trondheim.

A. C. Møller skole kan drive videre i nåværende lokaler frem til august 2020. I løpet av disse tre årene skal Trondheim

kommune finne nye, egnede lokaler til skolen. Alle elever som i dag går ved skolen, får tilbud om å fortsette i regi av Trondheim kommune. Statped kan ved behov bistå hjemkommunene til disse elevene med å finne egnet botilbud.

Deltidsopplæringen vil fortsatt være i Statpeds regi. Det legges også til grunn at Statped skal styrke sin støtte og veiledning til kommuner og fylkeskommuner når det ikke lenger skal drives et statlig heltids-tilbud.

DOKTORANDER I STATPED 2016

SIV HILLESØY

Interaksjoner mellom de yngste barna med cochleaimplantat og andre barn i barnehagen. Studien handler om hvordan små barn med cochleaimplantat deltar i interaksjoner med andre barn i barnehagen og hvordan cochleaimplantat skaper mulighetsbetingelser for deltakelse. Et sentralt funn er at måten spesialpedagogiske hjelpetiltak organiseres på, har stor betydning som vilkår for barnas deltakelse i barnefelleskapet. Tre barnehager inngår i studien og barna som medvirket var i alderen ett og halvt til tre år.

HELENE FULLAND

Language minority children's perspectives on being bilingual. On 'bilanguagers' and their sensitivity towards complexity. Intervjustudien belyser temaet tospråklighet ved å undersøke hvordan minoritetsspråklige barn i en norsk kontekst opplever å være tospråklig. Ti skoler og 56 barn i 5. klasse, alle med oppvekst i Norge med tyrkisk eller urdu som morsmål, inngår i studien. Den er en del av et større prosjekt, "Classroom Discourse and Text Comprehension", ledet av professor Vibeke Grøver ved Universitetet i Oslo. Se artikkel side 30.

Tenestehandbok som skildrar tilbodet

– Handboka er eit viktig skritt i retning likeverdige tenester. Ho viser både det som er felles for alle fagfelta våre og synleggjer også at fagfelta er ulike i si utforming av teneste, seier Gerd Ingunn Opdal, regiondirektør i Statped vest.

Tekst: Ragnhild Thornam
Foto: Morten Brun

I mars 2016 lanserte Statped ei intern tenestehandbok. Handboka skildrar alle tenestene Statped tilbyr og skal sikre eit likt tilbod til heile landet. Ho består av to generelle delar og ein fagspesifikk del. Dei generelle delane gir føringar for korleis Statped skal yte tenester, kva innhaldet er i tenester som utgreiing, rådgjeving og kurs og korleis Statped skal samarbeide med kommunane. Den fagspesifikke delen skildrar tenester på fagområda og arbeidsområde som læringsressursar og teknologiutvikling, alternativ og supplerande kommunikasjon, fleispråklegheit og samisk spesialpedagogisk teneste.

– Tenestehandboka gir oss ei retning for korleis vi skal jobbe. Ho er ein statusrapport over kva Statped gjer og kva vi tilbyr, seier Opdal.

Mottakarperspektiv

Tenestehandboka tar opp i seg eit mottakarperspektiv. Handboka gir mellom anna att nokre formuleringar slik det kunne sjå ut dersom søkarinstansar hadde fått formulere behovet ut i frå sin synsstad. Dette

skal hjelpe tilsette med å forstå situasjonen til dei som søker tenester, særleg når søknadar verkar mangelfulle eller uklåre. – Det er nyttig å ta søkaren sitt perspektiv. Det å kunne forstå den situasjonen ein PP-rådgjevar står i, er viktig for å gje relevant rådgjeving. Nokre gonger treng han til dømes å drøfte ei kompleks sak utan at det er heilt enkelt å seie nøyaktig kva han vil drøfte, seier Opdal.

Vektlegge fellesdelen

Tenestehandboka seier lite om korleis tenestene skal utformast dei næraste åra. Når innhaldet i tenesteportefølja i Statped blir vidareutvikla, ser regiondirektøren for seg at det som er felles, får større plass. I så fall vil boka legge meir vekt på korleis Statped gir ei teneste framfor å skildre det faglege innhaldet.

– Sjølv om faga og dei faglege spisskompetansane er ulike, kan vi tenke likt om arbeidsmåtar, metodar, rolla som rådgjevar og korleis vi samhandlar med brukarar og samarbeidspartnarar, seier Opdal.

Ho meiner fagavdelingane har meir til felles enn det som skil dei. Eitt døme er strakstilboda til Statped. Det består av samtale med brukaren, foreldre/føresette og eventuelle samarbeidspartar ved nyoppdaga funksjonsnedsettingar. Metoden, målet og tilnærminga er lik, sjølv om det konkrete innhaldet varierer frå fag til fag.

– Statped har mykje å vinne på at fagområda tenker likare. Alt vi gjer handlar om at barn, unge og vaksne som treng det, skal få tilrettelagde tilbod i barnehage og skule. Ein slik tankegang utfordrar både leiarar og medarbeidarar til å komme vidare i tenesteytinga, seier Opdal.

Ord til besvær

PAUSE

Livet med stamming

Hvorfor er det tabu å stamme? Hvordan preger stamming livskvaliteten? Svarene får du i boken «Ord til besvær – Livet med stamming», som er den første i Norge som forteller livshistoriene til mennesker som stammer.

Tekst: Martin Aasen Wright

Antologien gir informasjon og god kunnskap om hvordan det er å leve med stamming i tiår etter tiår. På bildet ser vi redaksjonskomiteen ved Tormod Stauri (t.h.), Are Albrigtsen og Martin Aasen Wright. Foto: Åse Sjøstrand

Ord til besvær – Livet med stamming gir et unikt innblikk i hvordan det er å stamme hver dag, hele livet, fra barn til voksen. Boken gis ut av Norsk interesseforening for stamming og løpsk tale (NIFS). Den er en oppfølging av det NIFS-baserte prosjektet «45+: Å være voksen – og stamme», som ble startet i 2012 etter initiativ fra Are Albrigtsen, styreleder og presseansvarlig i NIFS. Den er delt inn i to seksjoner; en del med ni personlige historier og en del med fire faglige artikler.

Boken er den første i Norge som forteller livshistoriene til mennesker som stammer. For mange som stammer, er stammingen tabubelagt. En skam over at man ikke snakker som andre og over at man ikke snakker flytende, slik de aller fleste gjør. Mellom 40.000 og 50.000 voksne mennesker i Norge stammer.

– Antologien er et pionerarbeid som kan få stor betydning i årene som kommer. Det gjelder kunnskap og forståelse for denne gruppens mange utfordringer og håndte-

ring av den enkeltes problemer i de ulike livsfasene. Stammingen er selvsagt den røde tråden i boken, men historiene er så forskjellige og mangfoldige at de gir svært interessante portretter av personene, utdyper Are Albrigtsen.

Den vanlige hverdagen

Hvor lenge føles de sekundene verden står stille, fordi ordene ikke vil ut? Hvilke tanker strømmer igjennom hodet? I boken møter vi ni voksne mennesker fra 26 til 74 år, to kvinner og syv menn. Alle sammen forteller om hvordan stammingen har stått i veien for viktige valg i livet. Stammingen har virket inn på hele livsløpet – skolen, studier, arbeidsliv, kjærlighetsliv og forhold til venner og familie. Vi blir kjent med ni mennesker som hver eneste dag har taklet stammingen på hver sin måte. Alle har sin personlige vei mot det store målet: å få sagt det de vil si, slik de ønsker å si det. Vi er i klasserommet, i skolegården. Vi møter vennene deres, kjærester. Vi er vitne til pressede situasjoner i jobben, vi er i telefonsamtaler og vi er med på foredrag. Vi møter tankene til ni mennesker som alle sliter med det samme: stamming. Vi får også være med på oppturene. De små øyeblikkene der ni mennesker ser seg selv utenfra og hvor de oppdager at de har kommet flere skritt videre, nærmere et liv med mindre stamming og mer frihetsfølelse.

Faglige bidrag

Logopedene Hilda Sønsterud, Åse Sjøstrand og Karoline Hoff fra Statped og sosiolog Bennedichte R. Olsen fra Høgskolen i Oslo og Akershus gir oss svar på flere sentrale spørsmål som «hva er stamming?» og «hva er årsaken?». Vi kan også lese om hvilken innvirkning stamming har på det sosiale og emosjonelle, og hvilke stigma som er knyttet til stamming.

– Ønsket er at boken skal vekke interesse hos den allmenne leser om hva stamming er, både sett fra et faglig ståsted og hvordan det er å leve med stamming for

den enkelte. Målgruppen er blant andre personer som har taleflytvansker og andre som er interessert i problemstillingen, foreldre, lærere, barnehagelærere, logoped, psykologer og PP-tjenesten i kommunene, sier Albrigtsen.

Forfattere er Are Albrigtsen, Tormod Stauri og Martin Aasen Wright (red.)

NORSK INTERESSEFORENING FOR STAMMING OG LØPSK TALE (NIFS)

Norsk interesseforening for stamming og løpsk tale (NIFS) er en landsomfattende organisasjon for personer med taleflytvansker som stamming og løpsk tale og andre interesserte. Foreningen har i 40 år jobbet for mer kunnskap og åpenhet om taleflytvansker og et bedre logopedtilbud.

De siste tre årene har NIFS vært i kraftig vekst med en dobling av antall medlemmer, større deltakelse på medlemsarrangementene, et tettere samarbeid med logopedmiljøet og flere saker i de tradisjonelle mediene. En av kjernesakene til NIFS er tidlig innsats for barn som stammer.

Les mer om foreningen på www.stamming.no og besøk vår Facebook-side.

Samtaleguide om barnets morsmål til foreldresamtaler i barnehagen

Samtaleguiden er ment brukt når pedagogen ser at et flerspråklig barns språkutvikling ikke er helt som forventet og pedagogen har behov for mer kunnskap om barnets morsmålsutvikling.

Hensikten med samtaleguiden er å gi barnehagen et verktøy til bruk i foreldresamtaler for å få mer kunnskap om flerspråklige barns språkutvikling. Det er to hovedtemaer det er viktig å få mer informasjon om. Det ene handler om barnets pedagogiske behov, altså hvordan barnehagen best mulig kan støtte og inspirere barn til å være språklig aktive. Det andre handler om vurderingen av barnets samlede språkkompetanse og språkutvikling. Dersom pedagogen ser at det er grunn til bekymring for barnets språkutvikling, er det først og fremst viktig å prøve ut en tilrettelegging som kan støtte barnets forståelse, bruk og utvikling av språket. Foreldrene kan gi informasjon om barnets erfaringer og ferdigheter knyttet til hjemmet og morsmålet. Dette kan barnehagen benytte og bygge videre på i det pedagogiske arbeidet. En god samtale med utgangspunkt i foreldres kunnskaper om barnet kan også danne grunnlag for et godt foreldresamarbeid om barnets språk, både på norsk og morsmål.

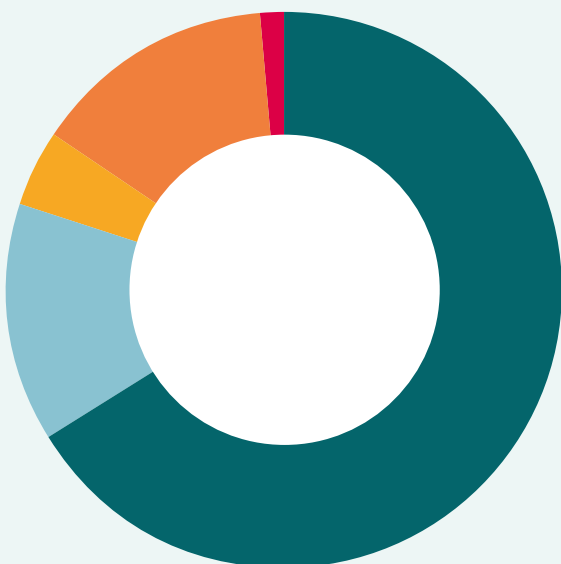
Guiden er utviklet av Utdanningsdirektoratet (2016) i samarbeid med Espen Egeberg, Statped. Deler av skjemaet bygger på en samtaleguide laget av Språksenter for barnehagene i Bærum kommune. Takk til barnehager som har deltatt i utprøvingen og kommet med verdifulle tilbakemeldinger.

AKTUELL LITTERATUR

1. **Rydland, V.; Grøver, V. & Lawrence, J. F. (2014).** The second-language vocabulary trajectories of Turkish immigrant children in Norway from ages five to ten: the role of preschool talk exposure, maternal education, and co-ethnic concentration in the neighborhood. *Journal of Child Language*. ISSN 0305-0009. 41(2), s. 352–381
2. **Egeberg, E. (2012).** Flere språk – flere muligheter: flerspråklighet, tilpasset opplæring og spesialpedagogisk metodikk. Cappelen Damm.
3. **Lanza, E. (1992).** Can bilingual two-year-olds code-switch? *Journal of Child Language*, 19(03), 633–658.
4. **Kheirkhah, M., & Cekaite, A. (2015).** Language Maintenance in a Multilingual Family: Informal Heritage Language Lessons in Parent–Child Interactions. *Multilingua*, 34(3), 319–346.
5. **Rydland, V., & Kucherenko, S. (2013).** «Commuting»: how linguistic diversity is made relevant in young bilingual girls' identity negotiations. In Bjørnstad, E. & Heldal Stray, J. (Eds.), *New voices in Norwegian educational research*. (pp. 127–147). Sense Publishers.
6. **Rydland, V., Grøver, V., & Lawrence, J. F. (2014).** The potentials and challenges of learning words from peers in preschool: a longitudinal study of second language learners in Norway. In Cekaite, A., Blum-Kulka, S., Grøver, & Teubal, E. (Eds.), *Children's peer talk: learning from each other* (pp. 214–34). Cambridge University Press.
7. **Dixon, L. Q., Zhao, J., & Shin, J. (2012).** What we know about second language acquisition: a synthesis from four perspectives. *Review of Educational Research*, 82, 5–60.
8. **Fulland, H. (2016).** Language Minority Children's perspectives on being bilingual; On «Bilanguagers» and Their Sensitivity Towards Complexity. Universitetet i Oslo.

STATISTIKK 2016

ØKONOMI

- Lønnsutgifter (434 282)
- Husleie (89 928)
- Reisekostnader (30 029)
- Andre driftsutgifter (93 116)
- Investeringer (7 771)

Samlet tildeling	666 966
Oppdragsinntekter	36 288

SYKEFRAVÆR

Legemeldt sykefravær i etaten for 2016 var 5,53 prosent. Det er en nedgang på 0,8 prosentpoeng fra 2015. Målet som IA-bedrift er 5,6 prosent.

LOKALISERING

Statped har hovedkontor i Oslo og er delt inn i fire regioner med regionalkontor i Tromsø, Trondheim, Bergen og Oslo.

TJENESTER

Statped er en nasjonal etat som gir spesialpedagogiske tjenester til kommuner og fylkeskommuner. Statped er en del av opplæringssektoren og bistår kommunene med å tilrettelegge opplæring i samarbeid med PP-tjenesten

Statped leverer tjenester innenfor fagområdene:

- syn
- hørsel
- kombinert syns- og hørselstap og døvblindhet
- språk/tale
- sammensatte lærevansker
- ervervet hjerneskade

Gjennom Statped sine nettressurser ble det solgt 6 753 læringsressurser i løpet av året, og det ble lastet ned 59 662 apper utarbeidet av Statped.

Statped.no

I løpet av 2016 hadde Statped.no 243 755 brukere og 1 622 893 sidevisninger. Facebook.com/statped passerte 10 000 følgere i 2016.

PERSONAL

Statped hadde 720 årsverk per 31.12.2016.

NOEN HENDELSER FRA 2016

MARS

Statpedkonferansen ble arrangert for første gang. Konferansen viste kompetanse og praksis på det spesialpedagogiske fagområdet og presenterte nyere forskning fra fagfeltet. Det overordnede temaet var tidlig innsats. Gjennom plenumsforedrag og parallelle sesjoner ble temaet grundig belyst. Bidragsyttere var fagpersoner fra inn- og utland, ikke minst Statpeds egne fagpersoner. Konferansen var populær; det var 323 deltakere og 150 på venteliste.

FEBRUAR

Statped arrangerte **Brukerkonferansen** med 132 deltakere fra nasjonalt brukerråd, regionale brukerråd og faglig samarbeidsråd i Statped. Tema for konferansen var mobbing.

APRIL

Samiske pedagogiske fagdager med tittel **Krafttak for samiske barn og unge** gikk av stabelen i Kirkenes. Konferansen samlet pedagogisk personale fra samiske opplæringsinstitusjoner fra hele det samiske området. Målet med fagdagene er å utvikle faglig kompetanse, knytte kontakter og bli kjent med ulike deler av Sápmi.

Arrangørene var Samisk spesialpedagogisk nettverk ved Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) og Senter for samisk i opplæringa.

JUNI

Relansering av **Statped.no**

AUGUST

På **Arendalsuka** deltok brukere, pedagoger og programutviklere. De utfordret byråkrater og politikere med spørsmålet: Kan teknologi hindre frafall og utenforskap? Statistikken viser at elever med lærevansker ikke får ta tilstrekkelig del i opplæring, høyere utdanning og arbeid. Klarer vi å snu trenden?

Fagtorg i Statped midt: Et todagers fagtorg med fokus på blant annet kartleggingskompetanse, inkludering, regelverk og psykisk helse. 370 ansatte fra de tre midtnorske fylkene deltok.

SEPTEMBER

Statped deltok på **Helsesøsterkonferansen** med stand for å informere om arbeidet vårt. Helsesøstre har en unik mulighet til å oppdage vansker under rutinekontroller på helsestasjon og skole.

Statped arrangerte i samarbeid med Utdanningsdirektoratet **Nasjonal nettverkskonferanse** for PPT-ledere. Konferansen samlet 310 deltakere. Tema var ledelse med hovedvekt på leders rolle i utvikling av inkluderende læringsmiljø og forebygging av mobbing.

OKTOBER

Rådgiverprogrammet: Alle rådgivere på Statped's seks fagområder deltok i kompetansehevingsprogrammet. Samlingene ble holdt på tvers av fag og regioner.

Nordisk konferanse om tospråklig bimodalitet hos tegnspråklige barn gikk av stabelen i Trondheim. Den handlet om hvordan vi kan skape gode bimodale to-/flerspråklige praksiser og læringsmiljøer for tegnspråklige barn/elever.

OKTOBER

Konferanse om multifunksjonshemming med tittel Muligheter – når ingenting går av seg selv. Den hadde fokus på utvikling og læring for dem som har de største og mest sammensatte funksjonsnedsettelsene.

Landsdelssamlinga for Statped og PP-tjenesten i Nord-Norge ble arrangert i Tromsø. Utfordringer og problemløsninger var hovedtema på samlingen. Det var fokus på sammensatte problemstillinger, hvor blant annet god kommunikasjon og evne til samhandling er sentrale områder.

NOVEMBER

Statped deltok på lærerstevner for å spre informasjon med stand og forelesninger.

SPOT-konferansen: Konferansen henvender seg til personer som bruker teknologi i opplæringen. Lærere, barnehagelærere, PPT, skoleledere, fagpersoner i universitet- og høgskolesektor, helsesektor og foreldre. I 2016 samlet SPOT hele 510 deltakere og gikk over to dager.

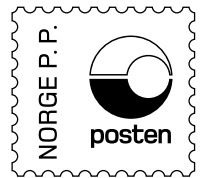
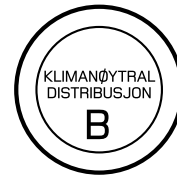

DESEMBER

Fagfestivalen samlet alle ansatte for å oppsummere og lukke prosesser. Festivalen pekte også fremover mot nye utfordringer, og Statped samlet seg om et nytt målbilde for etaten. Den var svært vellykket, både faglig og sosialt, og hadde flotte kulturelle innslag. En virkelig dugnadsinnsats fra medarbeiderne i Statped.

Nytt målbilde ble lansert. Se mer om målbilde side 17.

Returadresse
Statped
Vitaminveien
Postboks 4416
0403 Oslo

Magasinet kan leses i både html-format og som PDF på www.statped.no

Statped er en nasjonal etat som skal bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov gis muligheten til å være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Statped bistår kommunene med å tilrettelegge opplæringen i et samarbeid med PP-tjenesten.

Våre fagområder er døvblindhet / kombinerte syns- og hørselsvansker, ervervet hjerneskade, hørsel, språk og tale, sammensatte læreversker og syn.

Statped driver kunnskaps- og kompetansespredning om likeverdig, tilpasset og inkluderende opplæring.

Ett telefonnummer til hele Statped: 02196

En felles postadresse: Statped postmottak, PB 113, 3081 Holmestrand

Følg Statped på nett:

www.statped.no / www.facebook.com/statped / twitter.com/statped

